

Paimion kaupungin laaja hyvinvointikertomus 2021- 2025

Hyväksytty Paimion kaupunginvaltuustossa 17.11.2021 §42

Sisällys

1	Johdanto	3
2	Kertomuksen vastuutahot ja laatijat	3
3	Osa I päättyvän valtuustokauden valtuustokauden arviointi	4
3.1	Indikaattoreiden ja muun tiedon osoittama hyvinvointi	4
3.2	Hyvinvointitiedon ja tehtyjen toimenpiteiden arviointi	20
3.3	Keskeiset opit ja evästyksöt päättyvältä valtuustokaudelta	37
4	Osa II tulevan valtuustokauden suunnittelu	40
4.1	Hyvinvoinnin edistämistä tukevat ohjelmat ja suunnitelmat	40
5	Hyvinvointisuunnitelma	41
6.	Osa III valtuustokäsittely	48

1 Johdanto

Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on yksi kunnan tärkeimpiä tehtäviä. Terveydenhuoltolaki (1326/2010, § 12) velvoittaa kunnat ottamaan terveyden ja hyvinvoinnin huomioon kunnan kaikissa toiminnoissa ja päätöksenteossa. Lisäksi lain 12 § mukaan kunnan on seurattava asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin, sekä kunnassa asetettuja tavoitteita ja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Valtuustokausittain laadittavan laajan hyvinvointikertomuksen lisäksi valtuustolle on raportoitava vuosittain kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä tehdyistä toimenpiteistä.

Paimion kaupungin hyvinvointikertomus on tiivis kuvaus hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niiden edistämisestä kunnassa. Hyvinvointikertomustyö jakaantuu kertomusosaan, jossa kuvataan hyvinvoinnin nykytilanne ja suunnitelmaosaan, jossa on kuvattu tavoitteet ja toimenpiteet hyvinvoinnin parantamiseksi.

Paimion kaupungin laaja hyvinvointikertomus 2021-2025 tilastotietoa on saatavilla pääosin vuoteen 2020 asti. Hyvinvoinnin tilan vertailukuntina ovat olleet Naantali, Raisio, Sauvo, Kaarina, Lieto ja Masku. Lisäksi vertailua on tehty maakunnan ja koko maan hyvinvointitietoihin.

2 Kertomuksen vastuutahot ja laatijat

Hyvinvointikertomuksen laadintaan osallistuneet;

Eeva-Sirkku Pöyhönen, sosiaali- ja terveysjohtaja
Matleena Koskinen, liikunta- ja hyvinvointikoordinaattori
Noora Lahti, sosiaalityön päällikkö
Jyrki Lumiainen, sivistysjohtaja
Hilkka Koret, opetuspäällikkö
Mia Konradsdal, vapaa-aikatoimen päällikkö
Arja Pesonen, kirjastojohtaja
Laura Lankinen, vs.kirjastojohtaja
Marianne Ylinen, johtava koulukuraattori
Juha Saarinen, tekninen johtaja
Jaana Hölsö, hallintojohtaja
Mika Ingi, elinkeinojohtaja
Johannes Joutsenlahti, työvoimapalvelujen päällikkö
Mirva Sundqvist-Kekäläinen, johtava hoitaja, Paimion - Sauvon kansanterveyskuntayhtymä

3 Osa I päättyvän valtuustokauden valtuustokauden arviointi

3.1 Indikaattoreiden ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

TALOUS JA ELINVOIMA

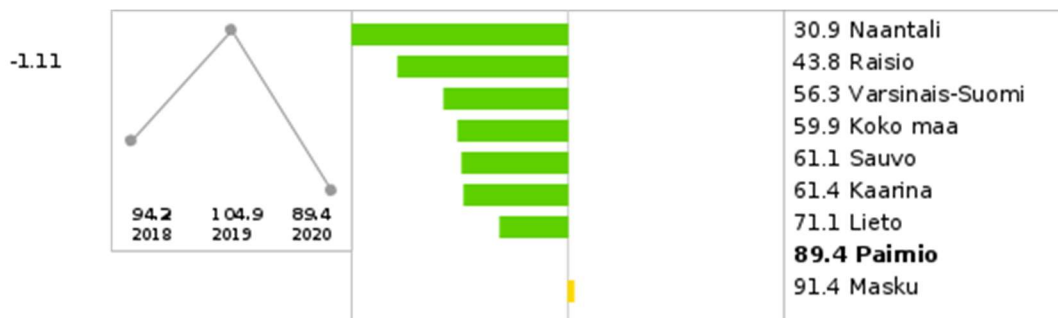
Talous

% Suunta Vertailu

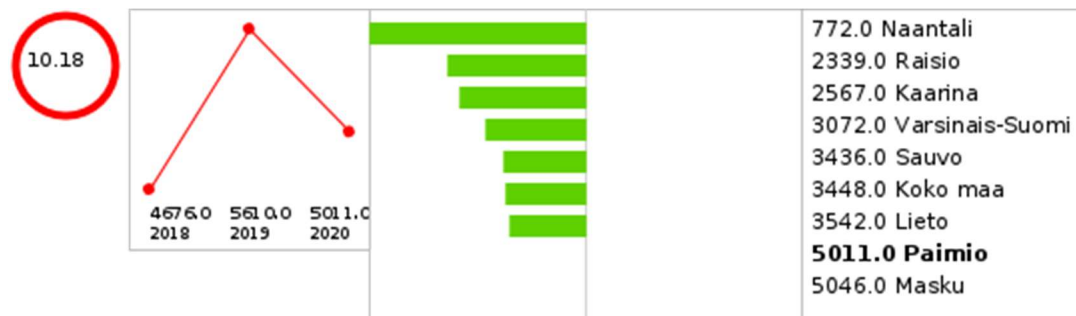
Tulot

% Suunta Vertailu

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

Lainakanta, euroa / asukas

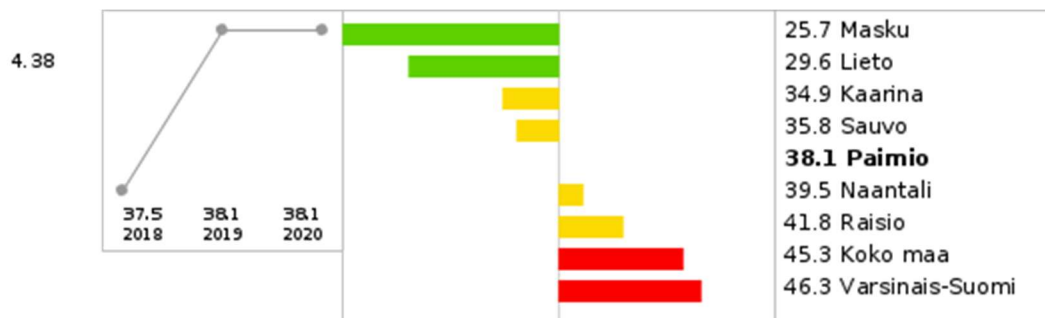
Väestö

% Suunta Vertailu

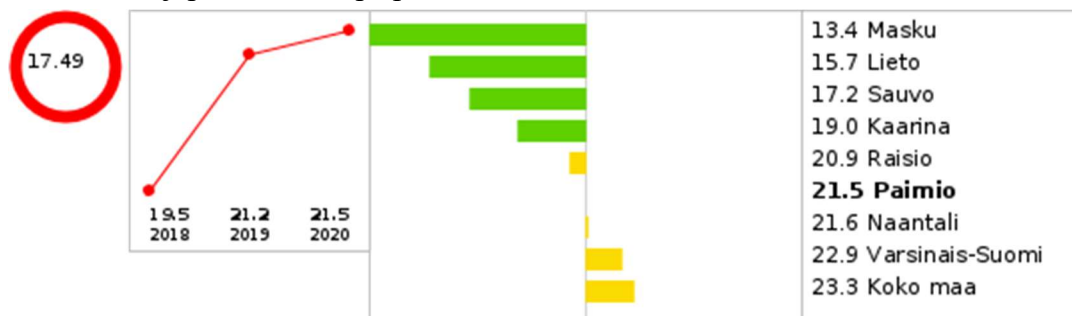
Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

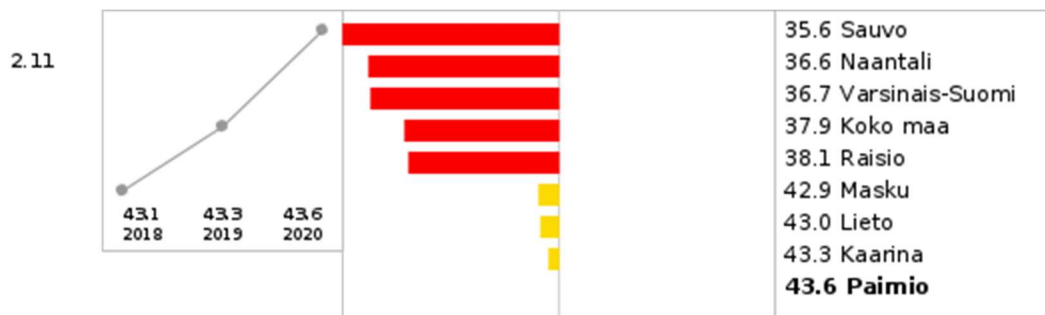
Yhden hengen asuntokunnat, % asuntokunnista

Yksinhuoltajaperheet, % lapsiperheistä

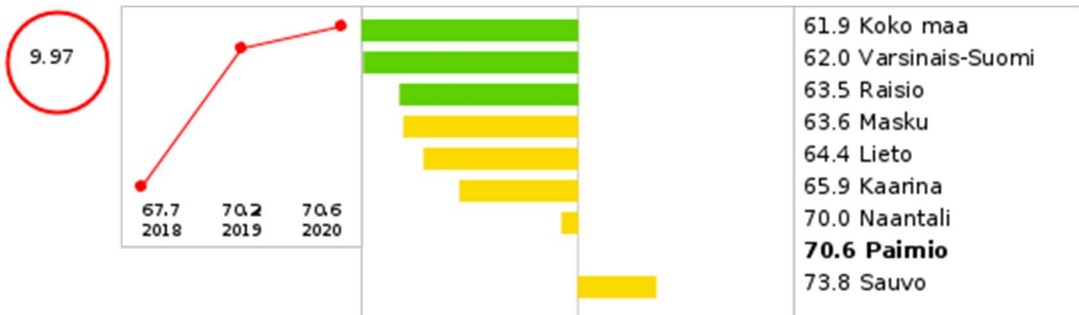
Lapsiperheet, % perheistä

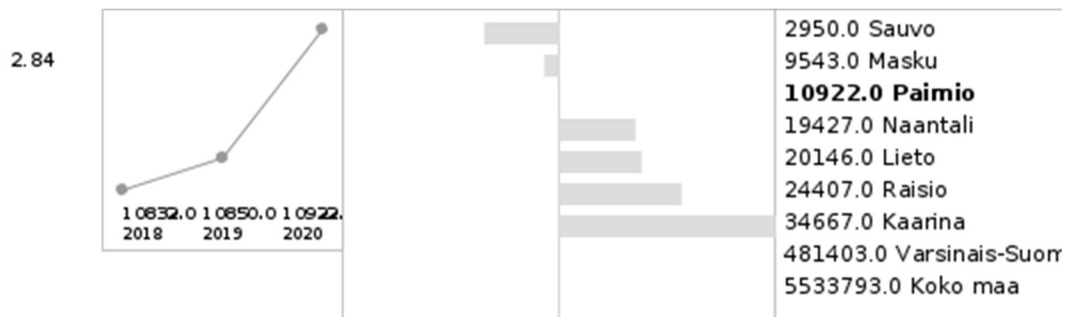
Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

Huoltosuhte, demografinen

Väestö 31.12.

Ulkomaan kansalaiset, % väestöstä

7 - 15-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030

0 - 6-vuotiaat, % väestöstä

85 vuotta täyttäneet, % väestöstä

7 - 15-vuotiaat, % väestöstä

75 - 84-vuotiaat, % väestöstä

0 - 6-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030

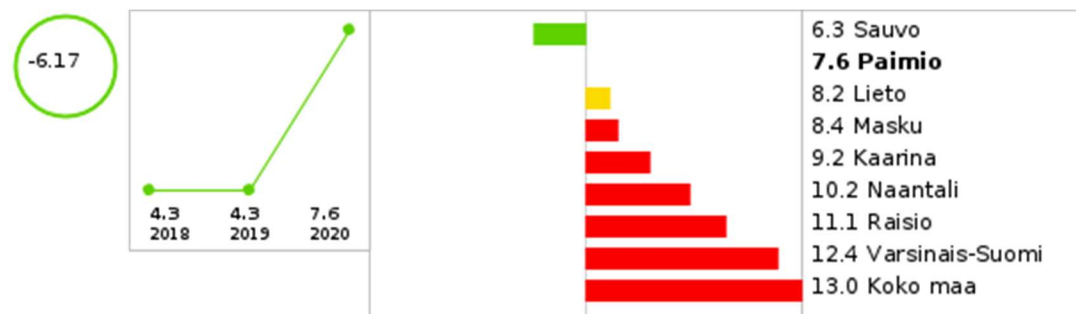
75 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030

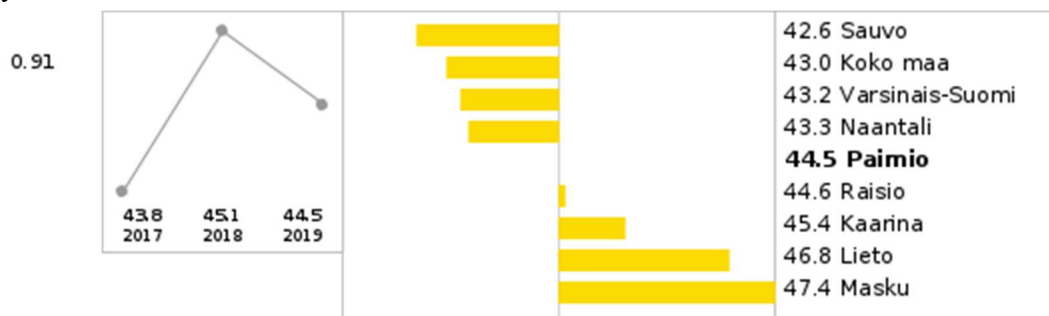
Elinvoima

% Suunta Vertailu

Työttömät, % työvoimasta

Työlliset, % väestöstä

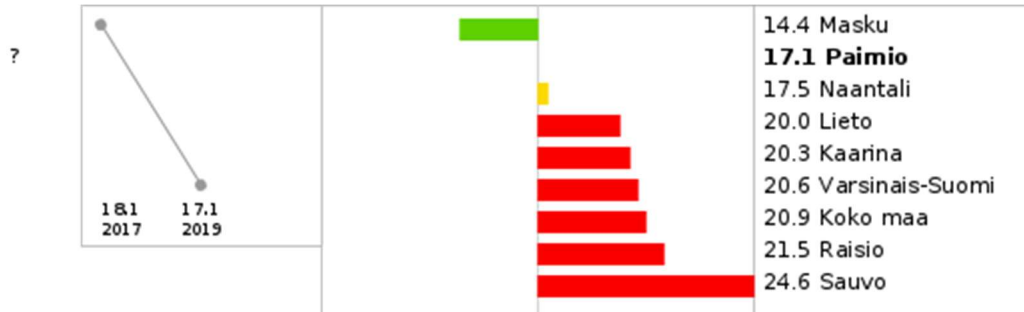

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

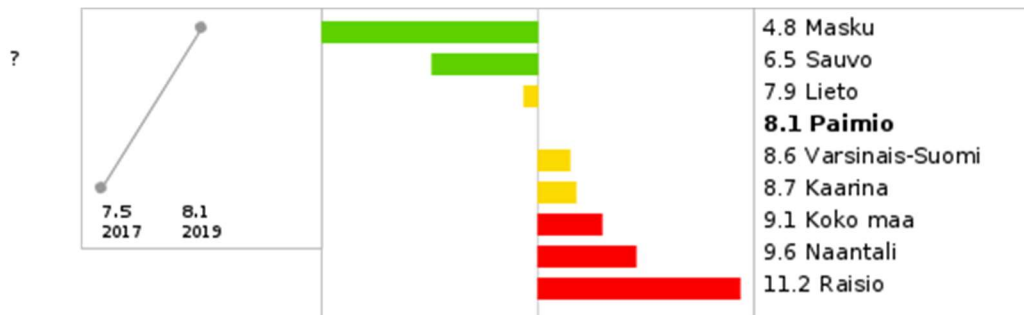
Elämänlaatu ja osallisuus

% Suunta Vertailu

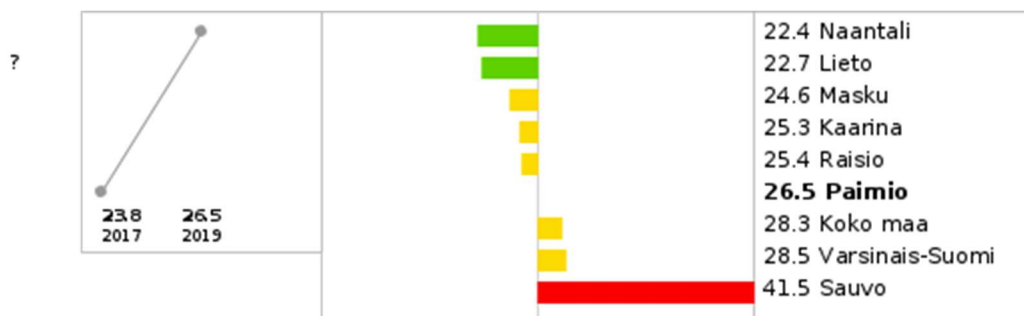
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

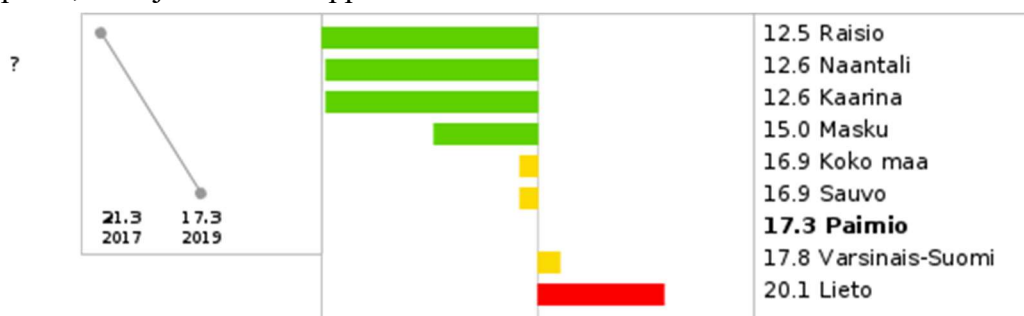
Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Opiskelu, työ ja toimeentulo

% Suunta Vertailu

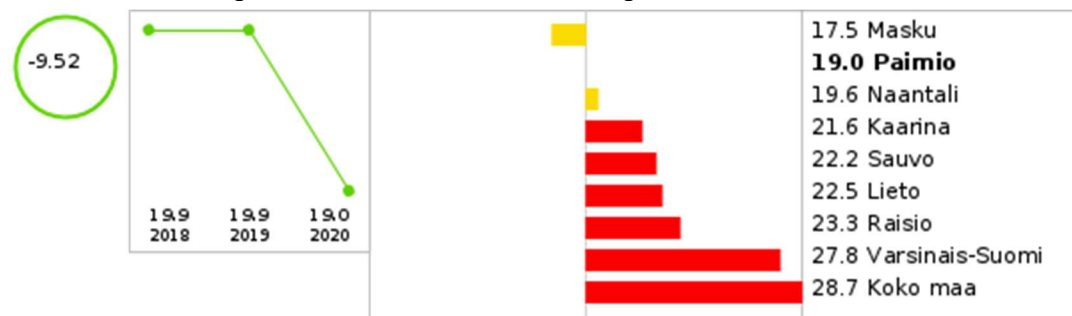
Lasten pienituloisuusaste

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

% Suunta Vertailu

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

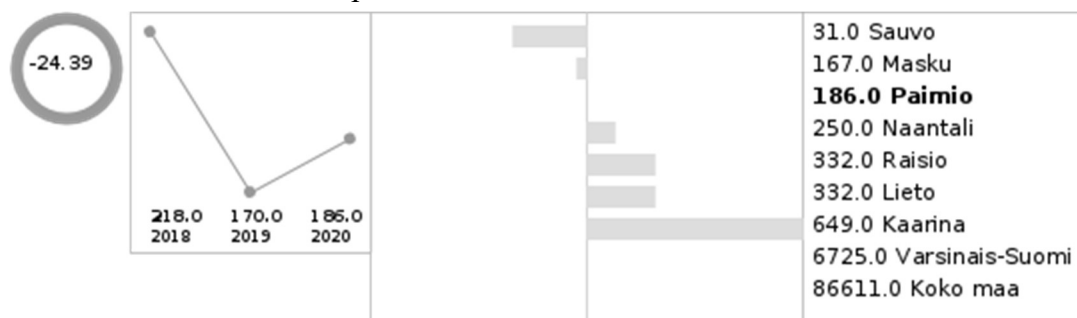
Varhaiskasvatus

% Suunta Vertailu

Lasten päivähoidossa olleet 3 - 5-vuotiaat % vastaavanikäisestä väestöstä

Kotihoidon tukea saaneita perheitä vuoden aikana

Koulu

% Suunta Vertailu

Sosiaali- ja terveydenhuolto

% Suunta Vertailu

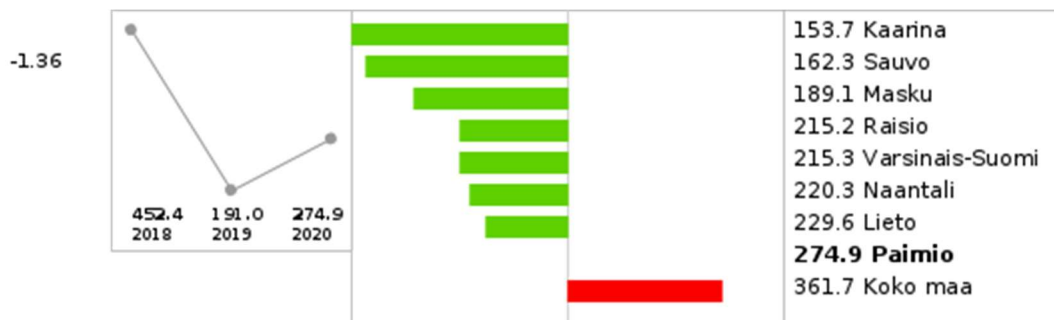
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, nuorisopsykiatria / 1 000 13 - 17-vuotiaista

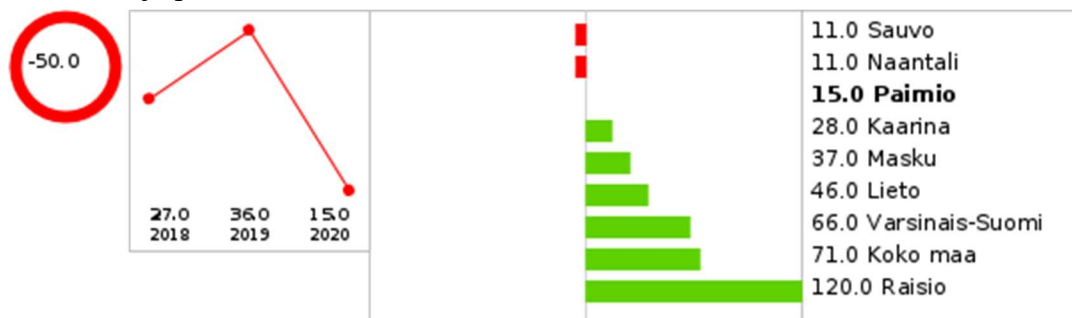
Lastensuojelun avohuollollisten tukitoimien piirissä 0 - 17-vuotiaita vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

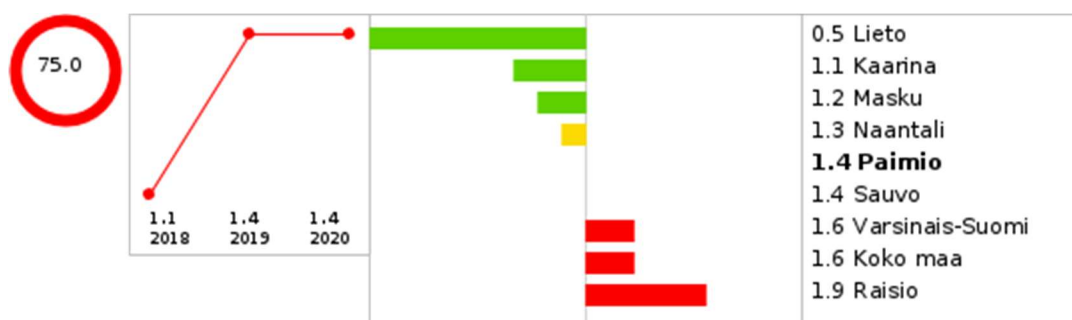
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, lastenpsykiatria / 1 000 0 - 12-vuotiaasta

Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaat vuoden aikana / 1 000 alle 18-vuotiaasta

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä (THL)

0 - 17-vuotiaat lapset, joista on tehty lastensuojeluilmoitus, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

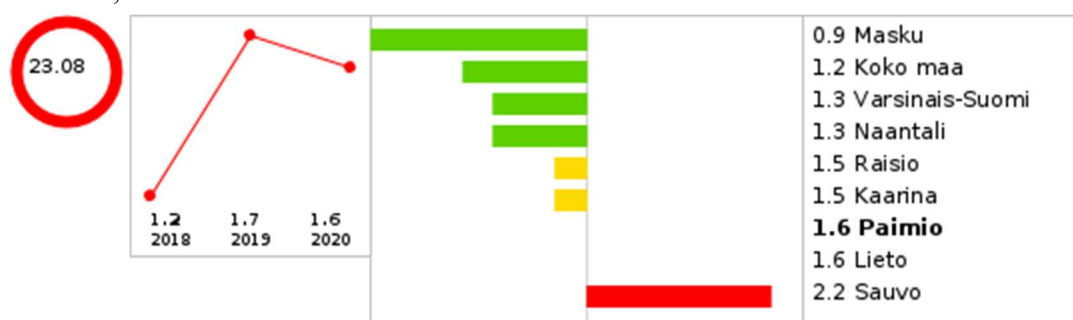

NUORET JA NUORET AIKUISET

Elämänlaatu ja osallisuus

% Suunta Vertailu

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

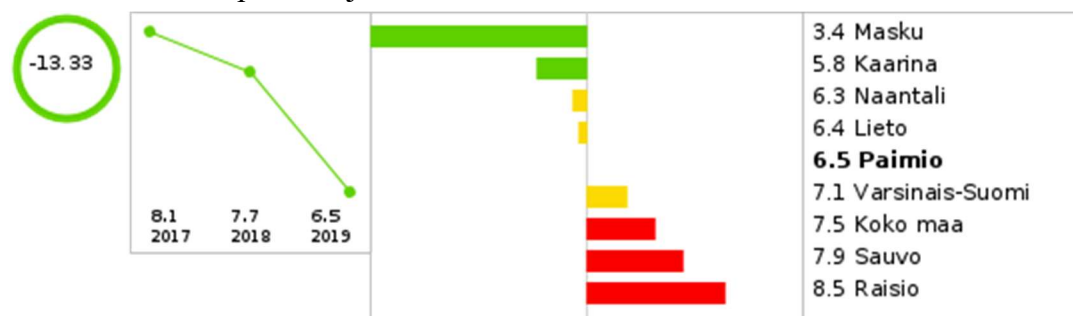
Opiskelu, työ ja toimeentulo

% Suunta Vertailu

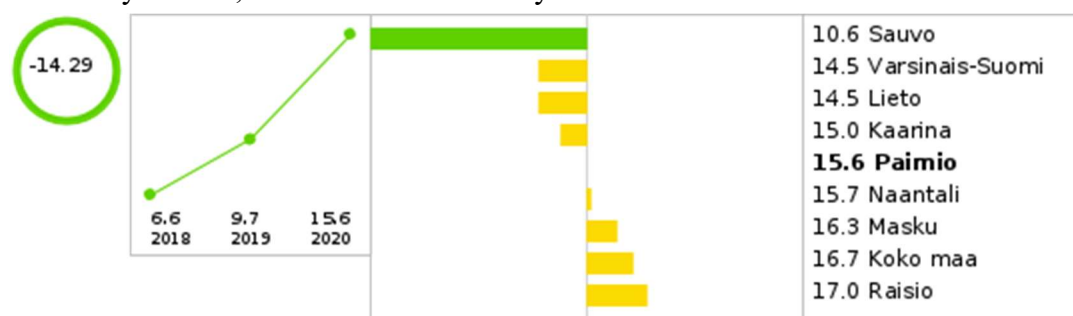
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

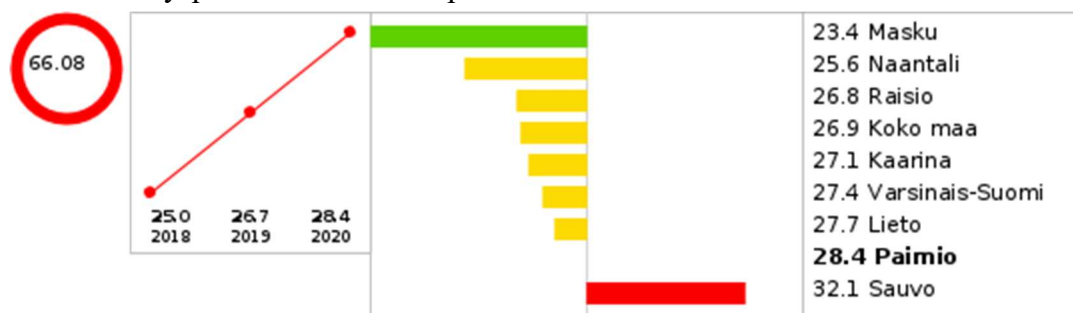

TYÖIKÄISET

Elämänlaatu ja osallisuus

% Suunta Vertailu

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1000 vastaavanikäistä

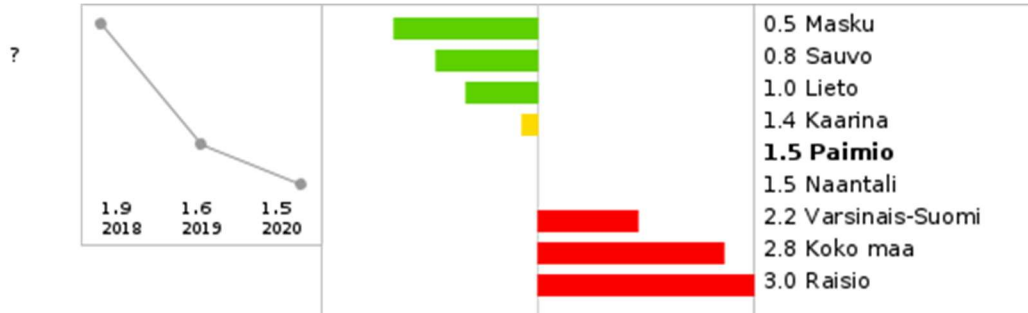
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

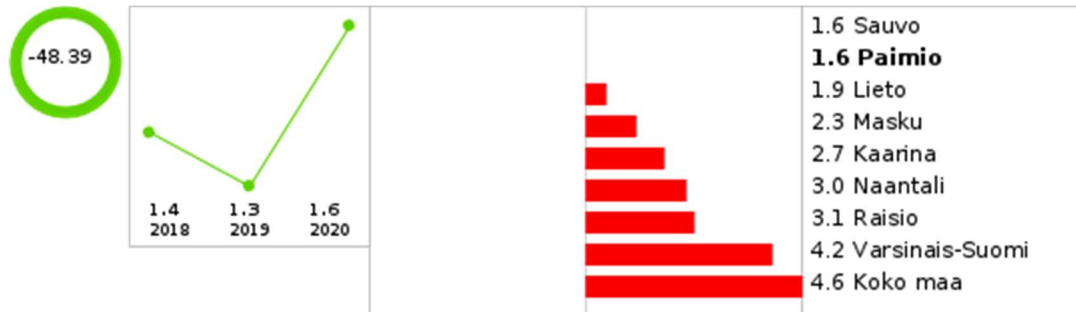
Opiskelu, työ ja toimeentulo

% Suunta Vertailu

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

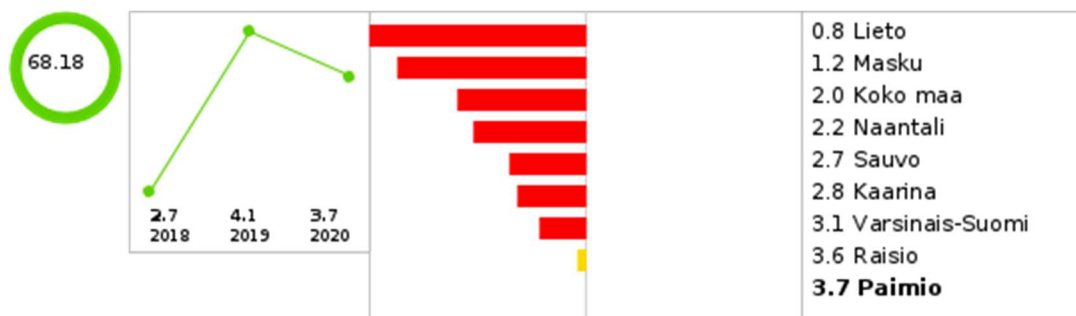
Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

% Suunta Vertailu

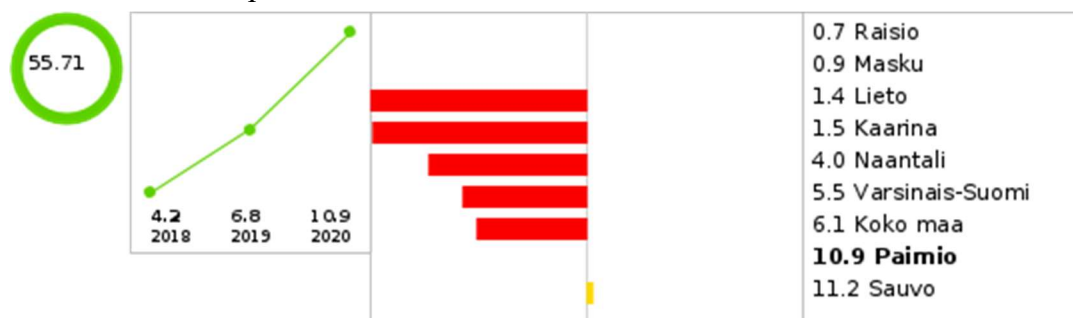
Sosiaali- ja terveydenhuolto

% Suunta Vertailu

Päihdehuollon laitoksissa hoidossa olleet asiakkaat / 1 000 asukasta

Päihdehuollon avopalveluissa asiakkaita / 1 000 asukasta

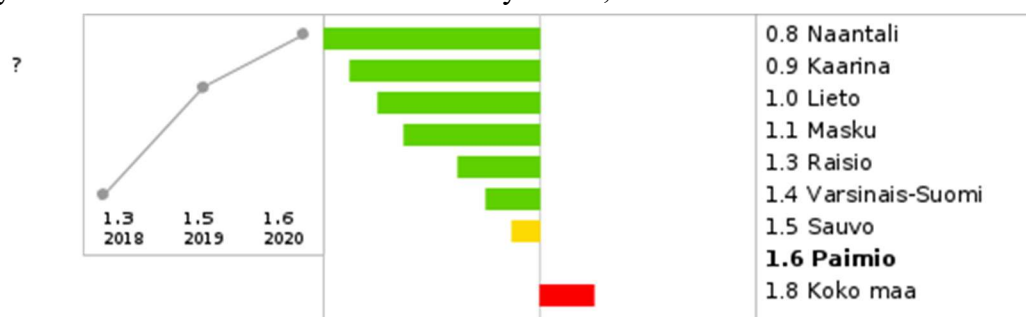

IKÄIHMISET

Opiskelu, työ ja toimeentulo

% Suunta Vertailu

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

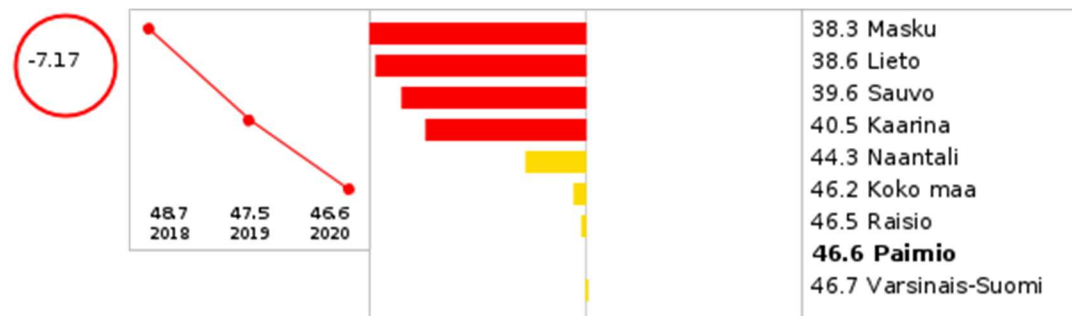
Toimeentulotukea saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

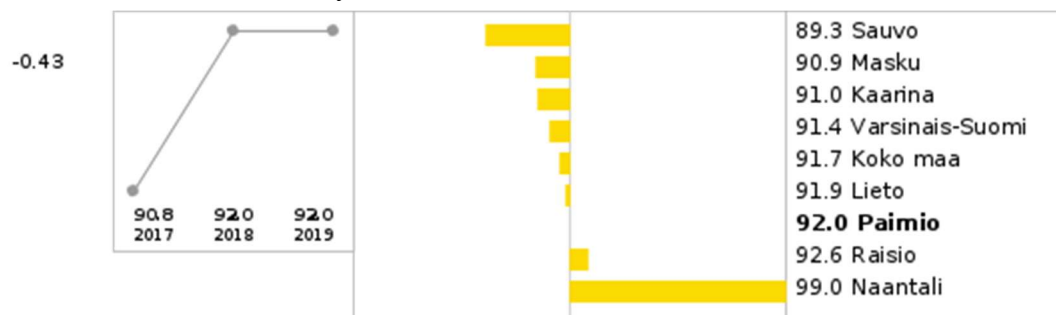
Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

% Suunta Vertailu

Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä asuntoväestöstä

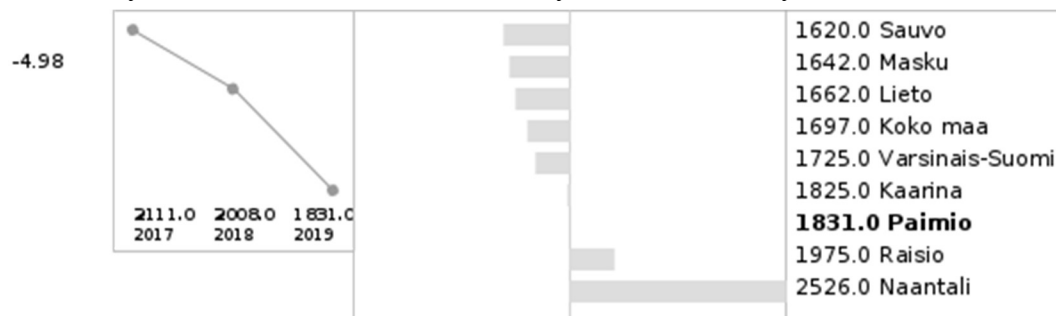
Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

Sosiaali- ja terveydenhuolto

% Suunta Vertailu

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 65 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavanikäistä

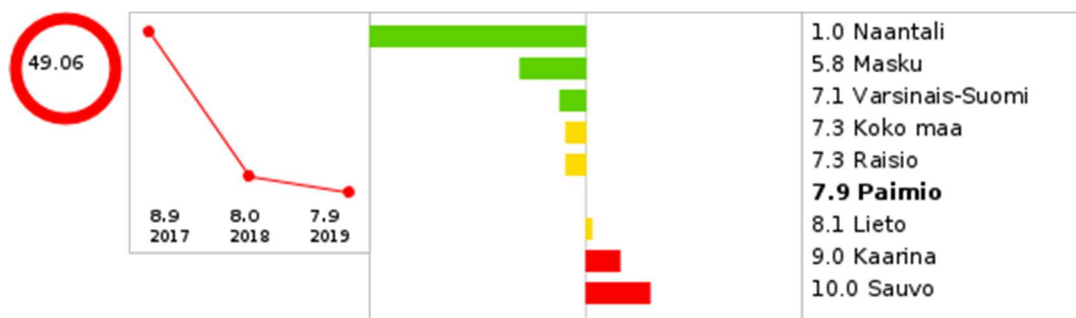
Vanhainkodeissa tai pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskuksissa olevat 75 vuotta täyttäneet 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä

Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä

Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä

KAIKKI IKÄRYHMÄT

Elämänlaatu ja osallisuus

% Suunta Vertailu

Kelan sairastavuusindeksi, ikävakioitu

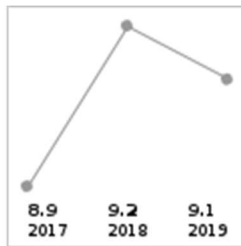

Opiskelu, työ ja toimeentulo

% Suunta Vertailu

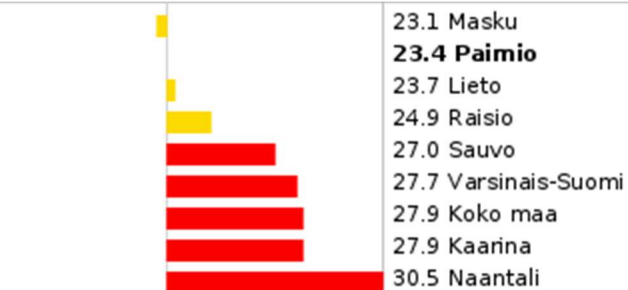
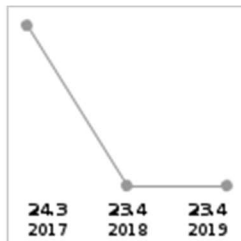
Kunnan yleinen pienituloisuusaste

1.11

Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

0.43

3.2 Hyvinvointitiedon ja tehtyjen toimenpiteiden arviointi

Yleistä

Kunnan tulee kuntalain mukaan edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Paimion viimeisin valtuuston hyväksymä laaja hyvinvointikertomus hyväksyttiin vuosille 2017-2020. Laajan hyvinvointikertomuksen yhteydessä laadittiin myös hyvinvointisuunnitelma, jonka painopistealueet olivat lapset, nuoret ja lapsiperheiden ennalta ehkäisevien toiminnan vahvistaminen, ikääntyneet sekä vanhuspalveluiden kehittäminen, elinvoimapaalveluiden edistäminen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Laajan hyvinvointikertomuksen tavoitteiden toteutumisesta ja kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta on raportoitu vuosittain valtuustolle.

Paimion hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä koordinoi monialainen Paimion hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjausryhmä. Kaupungin hyvinvointityötä yhdessä HYTE-ohjausryhmän kanssa organisoii kunnan liikunta- ja hyvinvointikoordinaattori. HYTE-työtä osaltaan arvioivat ja koordinoivat myös lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä sekä oppilashuollon ohjausryhmä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työvälineenä toimivat hyvinvointikertomuksen ja kuntastrategian lisäksi THL:n teettämä TEAvisari –kysely (TEA= terveydenedistamisaktiivisuus). TEAvisarilla mitataan kunnan toimintaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Hyvinvointityön arviointiin, suunnitteluun ja kehittämiseen ovat kuntajohdon lisäksi vastanneet perusterveydenhuolto, liikunta- ja kulttuuripalvelut sekä koulupalvelut. Vuoden 2017-2020 hyvinvointikertomuksen tavoitteisiin on pystytty kohtuullisen hyvin vastaamaan koronaviruspandemiasta huolimatta.

Toimintavuotena mm.

- toimialojen välinen yhteistyö eri hankkeiden kautta on lisääntynyt
- oppilashuollon henkilöstömäärää on lisätty ja organisaatorakenne muutettu
- ikääntyneiden asumisen kehittämistarpeet on otettu paremmin huomioon
- kulttuuri- ja nuorisopalveluiden yhteistyö koulujen kanssa on tehostunut
- kirjasto on monipuolistanut palvelutarjontaa, joista tuoreimpina on kaikkia kaupunkilaisia palveleva omatoimikirjasto
- liikuntapalvelut ovat tehostaneet yhteistyötä koulujen kanssa tuottamalla laadukasta uinninopetusta alakoululaisille
- kaupunkilaisten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuutta on lisätty asiakaskyselyiden kautta.

Kolmannen sektorin roolia hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä nähdään kaupungissa tärkeänä. Vuonna 2019 Paimioon perustettiin kaupungin ja järjestöjen yhteinen järjestöparlamentti sekä lisättiin kaupungin tukikategoriaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tukimahdollisuus muiden tukimuotojen lisäksi.

Paimiossa on innovatiivisesti kehitelty uusia kaupunkilaisia hyödyttäviä palvelumenetelmiä. Yksi asukkaiden arkea helpottava hyvinvointia ja terveyttä edistävä palvelu on perusterveydenhuollon digitaaliset palvelut. Paimion-Sauvon kansanterveyskuntayhtymässä otettiin keväällä 2020 käyttöön

chat- ja etävastaanottopalvelu, ja huhtikuusta 2021 lähtien kaupunkilaisilla on ollut käytettävissä Omaolo-palvelu.

Paimion väestömäärä on ollut viime vuosina kasvava. Vuoden 2020 lopussa Paimiossa oli 10 929 asukasta (Paimion [www-sivut](#)). Kuntien välinen nettomuutto oli vuonna 2020 positiivinen: Paimioon muutti 62 henkilöä enemmän kuin Paimiosta muutti pois. Ensimmäisen kerran (hyvin pitkään) aikaan luonnollinen väestönmuutos oli negatiivinen, eli syntyneitä oli vähemmän kuin kuolleita. Yhden hengen asutokunnat ovat vuosi vuodelta lisääntyneet: niiden osuus on yli 38 prosenttia.

Muun kuin suomen-, ruotsin- tai saamenkielisten määrä on vähäinen verrattuna esimerkiksi lähikuntiin Kaarinaan tai Lietoon. Ulkomaan kansalaisten osuus koko Paimion väestöstä oli 2,2 prosenttia vuonna 2020, mikä on vertailukuntiin nähden keskimääräistä.

0-6 -vuotiaiden lasten osuus väestöstä on ollut laskusuunnassa, mutta alle kouluikäisten lasten osuus on silti maakunnallisesti verrattuna korkea (8,2%). 7-15 -vuotiaiden osuus väestöstä on noussut hieman tarkasteluajanjaksolla, nousten yli 12 prosenttiin. Vertailukuntiin nähden ainoastaan Liedossa on asukaslukuun suhteutettuna enemmän lapsia ja nuoria kuin Paimiossa. Lapsiperheiden osuus kaikista perheistä mukailee lasten väestöosuuksia. Vuonna 2020 hieman yli 43 prosenttia paimiolaisista perheistä oli lapsiperheitä. Vertailukuntiin nähden Paimiossa on enemmän yksinhuoltajaperheitä. Yksinhuoltajaperheiden määrä on kasvanut vuosi vuodelta. Vuonna 2020 noin 21 prosenttia perheistä oli yhden vanhemman perheitä. Syntyvien lasten määrä on viime vuosina ollut vähenevä ja lapsia on syntynyt alle 100 vuodessa, mutta vuonna 2021 syntyvien lasten määrä on kasvussa. Laskettuja aikoja on Paimiossa 118.

Tekniset ja ympäristöpalvelut

Lähes jokaisella toimialan tehtäväalueella voidaan vaikuttaa kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen. Toimialalla tehtävä työ on jatkuvaa kaupungin kehittämistä sekä olemassa olevien palveluiden tason ylläpitämistä.

Kaavoituksessa huomioidaan alueen sijainti, riittävät puistoalueet ja turvallinen liikkuminen. Rakennusvalvonta edellyttää lupia myöntäessään, että rakennusten ja niiden piha-alueiden esteettömyys- ja turvallisuusasiat ovat kunnossa. Ympäristönsuojelu valvoo tehtäväalueellaan mm. ympäristölupien, meluilmoitusten, jätehuoltomääräysten ehtojen noudattamista.

Jo liikenneväylien suunnittelussa ja rakentamisessa kiinnitetään huomiota kestäväan ja turvalliseen liikkumiseen, mm. toteuttamalla kevyen liikenteen väyliä ja katuvalaistuksella. Väylien kunnossapidossa täytetään lain vaatimukset. Liikenneturvallisuutta parannetaan mm. näkemäraivauksilla, nopeusnäytöillä, hidasteilla, pitämällä päällysteet kunnossa sekä asianmukaisella talvikunnossapidolla. Erityisesti talvikelien aikaan vastuuta on myös liikenteessä

kulkijoilla: mm. jalankulkijoilla tulisi olla liukkaille pinnoille soveltuvat jalkineet, ja ajoneuvojen tulisi sopeuttaa nopeutensa olosuhteiden mukaan.

Muut yleiset alueet käsittävät mm. puistojen, leikkipaikkojen, uimapaikkojen ja ulkoliikuntapaikkojen ylläpidon ja rakentamisen. Kunnossa olevilla ja monipuolisilla viher-, liikunta- ja virkistysalueilla edistetään hyvinvointia ja terveyttä. Viime vuosina on mm. kehitetty Jokipuiston aluetta ja toteutettu ulkoilupolku Vähäjokirantaan sekä Paimion polku -hanke. Pyöräilyn ja jalankulun edistämishjelman laadinta aloitettiin 2020 ja ohjelman jalkauttaminen käynnistyy vuonna 2022. Myös merkittäviä terveyttä ja hyvinvointia tukevia investointeja tehdään, kuten esimerkiksi Paimiontien jalankulun ja pyöräilyn väylä Tammisillan ja Sukselantien välille sekä skeittialue Jokipuistoon.

Kaupungin kiinteistöpalvelut ylläpitää, rakentaa ja peruskorjaa kaupungin omistamaa kiinteistökantaa niin, että voidaan puhua terveistä ja turvallisista rakennuksista. Valtuustokauden aikana kaupunki on tukenut myös kolmannen sektorin toimintaa osoittamalla paikallisille järjestöille Paimion lukion alakerrasta oman tilan, jossa järjestöt voivat kokoontua sekä säilyttää asiakirjojaan ja tarpeistoaan.

Kaupungin infran ja kiinteistöomaisuuden korjausvelkaan tulisi jatkossakin löytyä rahoitusta, jotta hyvinvointia ja terveyttä tukevat toiminnot pysyisivät kunnossa ja toiminnassa.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Kirjaston palvelut ovat saavutettavissa sekä verkossa että kirjaston fyysisissä tiloissa. Erityisesti lapset ja nuoret ovat ottaneet kirjastotilan omakseen, mutta myös aikuiset viettävät aikaa kirjastossa esimerkiksi lehtiä lukien ja tietokoneilla. Vaski-kirjastojen 18 kunnan alueella tekemä seudullinen yhteistyö tuo maakuntatasoiset aineistokokoelmat ja erilaisia sähköisiä aineistoja kaikkien paimiolaisten ulottuville. Sähköisten aineistojen käyttö on ollut kasvussa ja niiden määrän ja etäkäyttöisyyden lisäämiseen on viime aikoina panostettu. Lisäksi kirjaston kautta käytettävissä ovat valtakunnallisen Monikielisen kirjaston sekä Celia-kirjaston palvelut.

Erilaisilla hankkeilla on viime aikoina kehitetty kirjaston saavutettavuutta, yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa sekä tapahtumatuotantoa. Erityisesti koulu- ja varhaiskasvatusyhteistyötä on viime vuosina järjestelmällisesti kehitetty lasten ja nuorten lukuinnostuksen ja lukutaidon turvaamiseksi. Vuosien 2021 ja 2022 aikana toteutetaan myös lukemisen edistämiseen liittyvät kehittämishankkeet sekä varhaiskasvatukseen, esi- ja alkuopetukseen sekä yläkouluun.

Kirjaston saavutettavuuden parantamiseksi avattiin syksyllä 2020 omatoimikirjasto, jota asiakkaat voivat käyttää aamuisin, iltaisin ja viikonloppuisin itsenäisesti myös silloin kun henkilökuntaa ei ole paikalla. Omatoimikirjasto oli asiakkaiden toivoma, ja se otettiin hyvin vastaan. Koronarajoitusten vuoksi omatoimikirjasto on kuitenkin ollut suljettuna ja kirjaston palveluita on muutoinkin jouduttu rajoittamaan. Rajoitusten seurauksena lanseerattiin uusi kirjakassipalvelu. Kassiin voi pyytää

esimerkiksi tietyn lajityypin kirjallisuutta ja kirjaston henkilökunta valitsee kirjat. Kassin sisältö on asiakkaalle yllätys. Palveluun on oltu hyvin tyytyväisiä, ja se tulee varmasti palvelemaan jatkossakin erityisesti asiakkaita, jotka haluavat löytää uudenlaista lukemista.

Paimion kulttuuripalvelut on pyritty saamaan kaikkien saavutettavissa oleviksi järjestämällä mahdollisuuksien mukaan maksuttomia tapahtumia sekä hinnoittelemalla pääsymaksut niin Paimion museoissa kuin yksittäisissä tapahtumissakin kohtuullisiksi. Yhteistyössä seutukunnan muiden kuntien kanssa on panostettu lähiseudulla olevien kulttuuripalveluiden esille tuomiseen ja on järjestetty yhteistapahtumia ja -koulutuksia. Paimion monipuolinen museotarjonta, kotiseutuarkisto, kulttuurikävely- ja luontoreitit sekä näyttelytilat antavat mahdollisuuden tutustua paikalliseen kulttuuriin laaja-alaisesti.

Kulttuuripalvelut ovat olleet tuottamassa tai edesauttamassa mm. Alvar Aalto –viikon tapahtumien järjestämistä vuonna 2019, järjestöfoorumitoiminnan aloittamista, koulujen kulttuuripolkutoiminnan käynnistämistä sekä reitistöjen ja niihin liittyvien opastaulujen tuottamista. Koronapandemian aikana kehitettiin myös uudenlaisia tapahtumamuotoja kuten ikkunanäyttelyitä, parvekekonserpteja sekä tapahtumien livestriimausta. Kuntalaisten hyvinvointia on edistetty myös kulttuuritukien kautta siten, että paikalliselle yhdistyksille ja muille toimijoille on myönnetty tukea toimintaan, jossa keskeisenä edellytyksenä on kaikille kaupunkilaisille avoin osallistumismahdollisuus.

Kuva 1 Paimion kirjasto
Kansalaisopisto

Paimion opisto on kansalaisopisto, joka tuottaa Paimion ja Sauvon asukkaille lähipalveluna kykyä ja halua elinikäiseen oppimiseen, uusien asioiden omaksumiseen, itsensä kehittämiseen sekä vireytensä ylläpitämiseen. Se pyrkii vastaamaan niin perinteisiin kuin tulevaisuuden tuomiin kansalaistaitoihin tarjoamalla monipuolisia koulutus-, liikunta- ja kulttuuripalveluja tasapuolisesti kaikille iästä, varallisuudesta tai asemasta riippumatta. Opisto antaa tarpeen mukaan myös vieraskielisille opiskelijoille suomen kielen opetusta sekä tutustuttaa paikkakunnan kulttuuriin. Opiston toiminta edistää sekä henkistä, sosiaalista että fyysistä hyvinvointia.

Opetus on kurssimuotoista kattaen sekä koko lukuvuoden kestäviä kursseja että lyhytkursseja. Työkausi on syyskuusta huhtikuuhun. Kurssivalikoima on monipuolinen kattaen liikuntaa, tanssia, teatteria, tietotekniikkaa, kieliä, musiikkia, kuvataiteita, käden taitoja, kotitaloutta ja hyvinvointia. Opetusta on vuosittain noin 5 300 tuntia, kurssilaisia noin 4 000 ja opettajia 60. Opiston järjestää myös teatteri- ja musiikkitapahtumia sekä yleisöluentoja. Koronapandemian aikana opistossa on siirretty lähiopetusta etäopetuksesi, ja digiloikan ansiosta on alettu järjestää enemmän verkkokursseja, hybridikursseja ja etäluentoja. Lisäksi opisto on koronarajoitustenkin aikana huolehtinut senioriväestön hyvinvoinnista järjestämällä yhteistyössä kulttuuri- ja liikuntapalveluiden kanssa parvekejumppia ja parvekekonsertteja.

Valtionosuusrahoituksen ansiosta toiminta on kaikille asiakkaille edullista. Lisäksi Opetushallituksen myöntämällä opintoseteliavustuksella pystytään antamaan lisätukea mm. senioreille kohdennettuihin liikunta- ja tietotekniikan kursseihin. Kehitysvammaisille järjestetään teatteritoimintaa. Opisto on vakiinnuttanut asemansa kaupungin sisäisten koulutusten ja työkykyä edistävän liikunnan järjestäjänä. Yhteistyötä liikunta- ja kulttuuripalveluiden, kirjaston, lukion ja kolmannen sektorin kanssa tehdään tiiviisti. Turun seudun opistoverkoston yhteishankkeilla on pystytty antamaan maksutonta palvelua asiakkaille ja koulutusta henkilökunnalle.

Musiikkiopisto

Paimion musiikkiopisto antaa taiteen perusopetusta musiikissa laajan oppimäärän mukaan. Opetus on tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää. Pätevät ja ammattitaitoiset opettajat antavat niin yksilö-, pari- kuin ryhmäopetusta. Koronapandemian aiheuttamien rajoitusten aikana sekä yksilö- että ryhmäopetus on toteutettu onnistuneesti etänä erilaisia yhteyksiä hyväksi käyttäen. Tavoitteena on antaa soittamisesta ja laulamisesta perustiedot ja -taidot sekä kannustaa elinikäiseen oppimiseen ja musiikista nauttimiseen.

Opetettavat aineet ovat viulu, sello, kitara, huilu, klarinetti, saksofoni, harmonikka, piano ja yksinlaulu. Lisäksi musiikkiopistossa toimii eskarilaisista aikuisiin ikäryhmittäin koottuja kuororyhmiä. Niihin sekä musiikin teorian ja historian kursseihin voivat osallistua muutkin kuin musiikkiopiston varsinaiset oppilaat.

Musiikkiopistossa voivat opiskella kaikenikäiset paimiolaiset sekä kuntasopimuksen myötä myös sauvolaiset. Myös muiden kuntien asukkaat voivat opiskella ns. avoimella osastolla. Vuosittain

vapautuville oppilaspaikoille haetaan kahdesti vuodessa järjestettävien hakupäivien kautta. Vaikka opetus on tarkoitettu ensisijaisesti lapsille ja nuorille, myös aikuisena voi aloittaa alkeista tai vaikka jatkaa nuoruuden harrastusta. Musiikkileikkikouluryhmiin otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä alle kouluikäisiä lapsia kotikunnasta riippumatta.

Musiikkiopistolla on omat, toimivat tilat Paimion lukion yhteydessä. Konsertteja ja oppilasiltoja järjestetään lukion ruokalan lisäksi mm. kirjastossa ja Paimiosalissa. Musiikkiopisto tekee yhteistyötä myös koulujen, päiväkotien, seurakunnan ja Varsinais-Suomen kansanopiston kanssa. Paimion kaupungin strategian mukaisesti oman kunnallisen musiikkiopiston ylläpitäminen lisää kaupungin asukaslähtöisyyttä, ympäristöystävällisyyttä, turvallisuutta ja palveluiden monipuolisuutta, edistää kaikenikäisten kaupunkilaisten terveyttä ja hyvinvointia ja on ennaltaehkäisevää sosiaalista työtä. Taiteen perusopetuksen toteuttaminen lähiopetuksena korostaa osaltaan Paimion kaupungin imagoa perheystävällisenä ja kulttuurimyönteisenä kaupunkina.

Musiikkiopiston taloudellisia toimintaedellytyksiä parantaa Opetusministeriön vuonna 2019 Paimion musiikkiopistolle myöntämä pysyvä taiteen perusopetuksen opetustuntiperusteinen valtionosuusrahoitus. Musiikkiopisto sai loppuvuodesta 2020 myös kehittämisrahoituksen poikkitaiteellisen kehittämishankkeen "Tanssi mitä soitan, soita mitä tanssin" musiikkiopiston ja balettikoulun yhteistyönä.

Liikuntapalvelut

Paimion liikuntapalveluiden tehtävänä on aktivoida paimiolaiset liikkumaan ja luoda hyvät ja monipuoliset edellytykset aktiiviselle elämäntavalle. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on osa liikuntapalveluiden perustehtävistä. Liikuntapalvelut tekee tiivistä yhteistyötä eri hallintokuntien kanssa sekä kolmannen sektorin toimijoiden, kuten järjestöjen kanssa.

Paimion liikuntapalveluiden keskeisin tehtävä on tuottaa erilaisia liikuntaolosuhteita ja -palveluita, kuten ohjattuja ryhmiä ja tapahtumia kaikille kuntalaisille.

Paimion liikuntapalvelut tekee myös tiivistä yhteistyötä yli kuntarajojen Rajattomasti liikuntaa – kuntakumppanuuskuntien kesken. Hyviä terveyttä ja hyvinvointia edistäviä toimintamalleja ovat olleet mm. vertaisliikuttajien kouluttaminen ikääntyneiden liikuntaan, Liikkuu-leikkipuistojumpan ohjaajakoulutukset ja leikkipuistojumppien jalkauttaminen kuntaan matalan kynnyksen liikuntapalveluksi, Mihi-liikuntatuotteen juurruttaminen edistämään nuorten liikkumaan aktivointia sekä yhteiset soveltavan liikunnan toiminnot, kuten toimintavälinepäivät.

Keskeisimpiä liikuntapalveluita tuottaa Paimion uimahalli Solina. Uimahallin palveluita on viime vuosina kehitetty vielä paremmin palvelemaan kuntalaisia. Yhtenä tavoitteena on laadukas uinninopetus, jotta kaikilla paimiolaisilla lapsilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet oppia uimaan. Liikuntapalvelut seuraa kaupunkilaisten liikunta-aktiivisuutta mm. kävijämäärien sekä säännöllisesti tehtyjen kyselyiden, kuten TEA-viisarin ja soveltavan liikunnan kyselyiden avulla.

Paimion liikuntapalveluiden keskeisempiä palveluilta ovat;

- liikuntasalivuorojen varaaminen yhdistyksille sekä kaupunkilaisille
- seurayhteistyö ja kuntarajat ylittävä yhteistyö
- liikuntapaikkojen suunnittelu ja ylläpito yhteistyössä teknisten toimialan kanssa
- liikuntapalvelut ovat mukana monessa hyvinvointia ja terveyttä edistävässä yhteistyöhankkeissa
- sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan myöntämät liikunnan rahalliset tuet urheiluseuroille sekä yhdistyksille
- omatoimisen liikkumisen tukeminen ja kuntalaisten liikkumaan aktivointi (mm. harrastevälinekirjasto, seniori-, BMI-, Houkutin- ja Saattajakortit sekä 1.-luokkalaisten uimakortit)
- liikuntapahtumat yhteistyössä eri yhdistysten ja eri tahojen kanssa
- ohjattu liikuntatoiminta vähän liikkuville, erityistä tukea tarvitseville ja ikääntyneille

Kevään 2020 koronapandemiaepidemian aikana liikuntapalvelut kehittivät innovatiivisesti uusia palvelumuotoja kuntalaisille, kuten etäjumppia ja parvekejumppia. Taloyhtiöiden pihilla järjestetyt parvekejumppatuokiot toivat iloa, eloa, virkeyttä ja hyvinvointia ikääntyneiden arkeen. Kevään 2020 aikana parvekejumppia järjestettiin seitsemässä eri kohteessa.

Kuva 2 Vuonna 2017 valmistunut Villen Kuntokeidas

Elinkeinotoiminnan kehittäminen

Yritykset, yrittäjät ja elinkeinoelämä ovat olleet kuluvalle valtuustokaudella merkittävässä myllerryksessä. Valtuustokauden alun positiivinen yhdessä tekemisen into vaihtui selviytymistaisteluun. Maailmanlaajuinen pandemia on aiheuttanut suuria paineita laajalle joukolle paimiolaisia yrityksiä. Toisille paineet ovat olleet negatiivisia, mutta monille painetta on lisännyt myös liiketoiminnan merkittävä kasvu. Valtion tukia sekä pandemian vaikutuksiin että vihreään siirtymään on ollut paljon. Yrittäjille nopeasti muuttuva toimintaympäristö on lisännyt tarvetta neuvonnalle, mutta myös psyykkiselle tuelle.

Elinkeinotoimi on vastannut tarpeeseen lisäämällä syvällistä konsultointia ja neuvontapalvelua, sekä mahdollistamalla neuvontapalvelut kriisin keskellä myös illalla ja viikonloppuina. Tavoitteena on, että apu saavuttaa yrittäjät ja yritykset mahdollisimman nopeasti.

Lisäksi on käynnistetty yrittäjien välisiä pienryhmiä, joita kutsutaan sparraus-ryhmiksi. Tarkoituksena on rakentaa toimintamalleja, joilla yrittäjä saavat vertaistukea. Ryhmiä on tällä hetkellä käynnissä 5.

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

VARHAISKASVATUS JA ESIOPETUS

Varhaiskasvatuksessa jokaiselle lapselle laaditaan oma varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetuksessa esiopetussuunnitelma. Suunnitelman lähtökohtana on lapsen hyvinvointi. Suunnitelmaan kirjattavat tavoitteet asetetaan pedagogiselle toiminnalle, ei lapselle. Kirjaukset kuvaavat sitä, miten pedagogisella toiminnalla tuetaan lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä huoltajien ja lapsen kanssa.

Paimion varhaiskasvatussuunnitelmassa yhtenä painopistealueena on aikuisen toiminta pedagogisessa viitekehyksessä. Kasvattajan oman toiminnan arviointi on hyvin tärkeää, kun luodaan kuuntelevaa ja ymmärtävää vuorovaikutusta sekä lapset osallistavaa oppimisympäristöä.

Varhaiskasvatuksessa on käytössä kiusaamisen ehkäisyn toimintamalli, johon liittyy myös Mini-Verso -päiväkotisovittelumalli. Lisäksi varhaiskasvatus on mukana Paimion ja Sauvon esi- ja perusopetuksen sekä Paimion lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa. Varhaiskasvatuksen oma sekä päiväkotikohtaiset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat ovat vielä kehitteillä.

Lapsen kehityksen ja oppimisen tukeen liittyvä verkostoyhteistyö eri asiantuntijatahojen kanssa on varhaiskasvatuksessa laajaa. Yhteistyö neuvolan kanssa on vakiintunutta. Vuonna 2020 kansainvälinen ICF-toimintakykylomakkeisto on korvannut pitkään käytössä olleet lapsen Neppari- ja Viisari-lomakkeet, joiden avulla varhaiskasvatuksessa on kuvattu lapsen kehitystä neuvolan 4- ja 5-vuotistarkastuksia varten. Perheiden tueksi lasten terapiakäyntejä on mahdollistettu päiväkoteihin lapsen varhaiskasvatusajan puitteissa. Varhaiskasvatuspalveluilla on yhteinen toimintamalli lastensuojelun kanssa. Tätä toimintamallia on pyritty pitämään ajan tasalla ja kehittämään. Syksystä 2020 alkaen esiopetuksen oppilashuollollisessa työssä ovat olleet koulupsykologien lisäksi mukana myös koulukuraattorit. Erityisesti esiopetuksen yhteisöllistä oppilashuoltotyötä on kehitetty. Yhteistyö on ollut antoisaa ja jatkuu edelleen sisältöjä ja toimintatapoja kehittäen.

Elokuusta 2021 alkaen Paimio osallistuu valtakunnalliseen kokeiluun, jossa osalle lapsista tarjotaan mahdollisuus osallistua esiopetukseen jo sen vuoden syksystä alkaen, jolloin lapsi täyttää viisi vuotta. Kaksivuotisen esiopetuskokeilun piiriin kuuluu kaksi päiväkotia (Hanhijoki ja Tapiola). Kolmivuotinen kokeilu kestää kesään 2024. Kokeilun aikana vuosina 2016 ja 2017 syntyneistä lapsista osalla on mahdollisuus osallistua kokeiluun ja olla maksuttomassa esiopetuksessa kaksi lukuvuotta.

Paimion kaupungin koko varhaiskasvatus on mukana Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmassa (ent. Ilo kasvaa liikkuen -ohjelma). Lisäksi varhaiskasvatuksessa on meneillään Vipinää varhaiskasvatuksen arkeen -hanke, jolla pyritään lisäämään lasten liikkumisen mahdollisuuksia ohjattujen liikuntatuokioiden ulkopuolella. Alkuvuodesta 2021 on alkanut Innostu lukemaan Paimiossa! -hanke, jossa varhaiskasvatus on mukana yhdessä kirjaston ja alkuopetuksen kanssa.

KOULUT

Kouluterveyskyselyn (2019) tuloksissa lasten ja nuorten koetusta terveydentilasta ja tyytyväisyydestä elämään nousi seuraavia havaintoja:

Koulunkäynnin kokemusten muutokset olivat positiivisia:

- Koulunkäynnistä pitäminen vahvistui
- Koulustressin ja -uupumuksen kokeminen pysyi samalla tasolla 4.-5.-luokkalaisilla ja vähentyi 8.-9.-luokkalaisilla.

Koetussa terveydentilassa ja tyytyväisyydessä omaan elämään muutossuunta aiempaan oli 4.-5.-luokkalaisilla positiivinen ja 8.-9.-luokkalaisilla pääosin negatiivinen:

- 4.-5.-luokkalaisten tyytyväisyys nousi ja 8.-9.-luokkalaisten tyytyväisyys laski.
- Masennusoireet vähentyivät 4.-5.-luokkalaisilla ja yleistyivät 8.-9.-luokkalaisilla
- Terveydentilansa huonoksi tai kohtalaiseksi kokevien määrä vähentyi.
- Poikien kokemus tyytyväisyydestä ja terveydestä oli tyttöjä positiivisempi.

Hyvinvointia tukevissa elintavoissa tapahtui positiivisia ja negatiivisia muutoksia:

- 4.-5.-luokkalaisten liikkuminen vähentyi ja 8.-9.-luokkalaisten yleisty.
- Aamupalan syöminen vähentyi.
- Alle 8 tuntia nukkuvien määrä vähentyi.

Hyvinvointia heikentävissä elintavoissa tapahtui myös positiivisia ja negatiivisia muutoksia:

- Tupakkatuotteiden kokeilu nousi hieman 4.-5.-luokkalaisilla, mutta vähentyi 8.-9.-luokkalaisilla.
- Internetin käytön rajoituksista aiheutuva hermostuneisuus kasvoi 4.-5.-luokkalaisilla ja vähentyi 8.-9.-luokkalaisilla.
- Alkoholin käyttö päihtymistarkoituksessa vähentyi.
- Huumeekokeilut yleistyivät.

Keväällä 2021 tehdyn kouluterveyskyselyn tulokset julkaistaan loppuvuodesta. Tuolloin voidaan nähdä, millaisia vaikutuksia koronapandemialla on vuosina 2020-2021 ollut oppilaisiin.

Paimiossa kouluverkko on toimiva ja kompakti: kaupungissa on neljä peruskoulua. Pienimmissäkin kouluissa on noin 140-150 oppilasta, mikä mahdollistaa sekä pedagogisen että oppilashuollollisen tuen tarkoituksenmukaisen järjestämisen niin, että palvelut ovat oppilaiden saatavilla helposti.

Oppimisen tuen osalta Paimiossa on kuntien välisessä vertailussa todettu olevan keskimääräistä enemmän erityisen tuen oppilaita. Vähäiseltä osittain tämä selittyy sillä, että vaativan erityisen tuen oppilaita osa tulee naapurikunnista Sauvosta ja Marttilasta. Lisäksi kaupungissa on kaksi lastensuojelulaitosta, joihin on sijoitettuna perusopetusikäisiä lapsia niin, että kaupunki järjestää laitosten yhteydessä erikseen pienryhmämuotoista opetusta laitoksissa asuville. Kaupungin omassa perusopetuksessa on kuitenkin myös varsin paljon tukea tarvitsevia oppilaita. Oppimisen tuen järjestämistä kehitetään pitkäjänteisesti: syksystä 2021 alkaen kaupunkiin on perustettu erityisopetuksen koordinaattoriopettajan virka. Tämän viranhaltijan sekä sivistysjohtajan ja rehtorien yhteistyöllä tavoitellaan inklusion periaatetta kaikkiin kouluihin niin, että tukea tarvitsevia oppilaita voitaisiin ensisijaisesti opettaa heidän lähikoulussaan. Kehittämistyön tavoitteena ei ole poistaa pienryhmiä, vaan vahvistaa lähikouluissa annettavaa tukea. Ainoastaan Vistan koulussa on useita pienryhmiä, Jokelan koulussa yksi. Lisäksi Hanhijoen koulussa on

vaativan erityisen tuen pienryhmät, joiden oppilaat ovat pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä ja opiskelevat pääasiassa yksilöllistettyjen oppimistavoitteiden mukaisesti. Kehittämistyön yksi tavoite on yhdeksän kunnan yhteisessä Konsti-kehittämishankkeessa luoda Tuen käsikirja, jossa tuen järjestämistä ja prosesseja yhdenmukaistetaan ylikunnallisesti.

Koulussa yhteisöllistä oppilashuoltotyötä tekevät kaikki kouluyhteisön aikuiset tavoitteenaan oppilaiden oppiminen, hyvinvointi, osallisuus ja vuorovaikutus, vastuullisuus sekä oppimisympäristön esteettömyys, turvallisuus ja terveellisyys. Koko kouluyhteisön oppilashuoltotyötä koordinoi yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä. Ryhmän tehtävänä on suunnitella, kehittää, toteuttaa ja arvioida oppilashuoltotyön toteutumista. Moniammatillisen ryhmän jäseniä ovat rehtori tai apulaisrehtori, laaja-alaiset erityisopettajat, koulukuraattori ja -psykologi, vararehtori, terveydenhoitajat, sekä Vistan koulussa lisäksi psykiatrinen sairaanhoitaja, oppilaanohjaajat, nuoriso-ohjaaja ja etsivä nuorisotyöntekijä. Yhteisölliseen oppilashuoltotyöhön osallistuvat myös oppilaiden sekä huoltajien edustajat.

Oppilashuollossa yksittäisen oppilaan asiaa käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa yksilöllisessä moniammatillisessa oppilashuoltoryhmässä, joka voidaan perustaa oppilaan tai, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksensa merkitystä, hänen huoltajansa kirjallisella suostumuksella.

Paimion perusopetusta kehitetään yhteistyössä koulujen, kotien ja oppilaiden kanssa. Kehittämistyön tueksi kerätään lukuvuodesta 2020–2021 alkaen säännöllisesti oppilaiden ja huoltajien ajatuksia koulutyöstä ja oppilaiden hyvinvoinnista. Kyselyjä toteutetaan joka vuosi ja niistä saatua tietoa käytetään Paimion perusopetuksen käytännön toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä. Lisäksi osallistutaan, joka toinen vuosi järjestettävään Kouluterveyskyselyyn; viimeisin kysely keväällä 2021. Tulokset tästä kyselystä julkistetaan loppuvuodesta 2021.

Kaupungissa tehdään myös opetuksen laatutyötä, jonka tavoitteena on tuottaa kaikille kouluille yhtenäiset, hyvän opetuksen laatuksiteerit, joiden toteutumista seurataan säännöllisesti. Tätä työtä tekee kaksi erikseen nimettyä perusopetuksen laatukoordinaattoria. Kyselyin kerätty tietoa käytetään tämän laatutyön tukena. Osana Paimion perusopetuksessa tehtävää laatutyötä, perusopetuksen oppilaat luokilla 2-9 vastasivat marraskuussa 2020 Koulun Hyvinvointiprofiilin kyselyyn. Kyselyn teemana lukuvuonna 2020–2021 on Vahvuudet ja voimavarat. Kysely toteutettiin sähköisenä koulupäivän aikana opettajan johdolla kaikissa Paimion peruskouluissa. Perusopetuksen luokkien 7–9 oppilailla oli mahdollisuus vastata kyselyyn myös itsenäisesti. Kaikille kuntalaisille julkaistiin ala- ja yläkoulun yhteenlasketut tulokset niin, että vuosiluokkien 1-6 tulokset on koottu yhteen ja vuosiluokkien 7-9 tulokset on koottu yhteen. Muutamia nostoja kyselyiden tuloksista kaikkien vuosiluokkien osalta:

- 63% vastanneista kertoi olevansa samaa mieltä siitä, että jos minulla on vaikeaa, saan lohtua siitä, että voin jakaa asioita aikuisten kanssa.
- 89% vastanneista kertoi liikkumisen tai liikunnan tuottavan iloa elämään.
- 51% vastanneista kertoi koulutehtävien tekemisen olevan kivaa.

- 90% vastanneista kertoi tunnistavansa, jos itsellä on paha mieli
- 77% vastanneista kertoi omaavansa keinoja helpottaa omaa oloa, jos on paha mieli.
- 90% vastanneista uskoi osaavansa olla hyvä ystävä.
- 71% vastanneista kertoi osaavansa kutsua yksin olevan henkilön mukaan porukkaan.
- 74% vastanneista uskoi osaavansa lohduttaa, jos toisella on paha mieli.
- 82% vastanneista kertoi opettelevansa mielellään uusia asioita.

Hyvinvointiprofiilin kyselyt toimivat jatkossa tärkeänä työkaluna oppilaiden, luokkien ja kouluyhteisöjen hyvinvoinnin seurannassa. Tulokset ovat heti tiedonkeruun jälkeen käytettävissä ja niiden avulla on hyvä suunnata esimerkiksi yhteisöllisen oppilashuoltotyön kohdennettuja toimepiteitä ja suunnitella sellaisia sisältöjä, jotka aidosti palvelevat tarvetta. Tämä tuo toivottavasti lisää työkaluja hyvinvoinnin tukemiseen ja lisäämiseen kouluilla.

LAPSIPERHEET

Lapsiperheiden palveluiden tavoitteena on tukea lapsiperheitä, vanhemmuutta ja edistää lasten yksilöllistä kasvua ja myönteistä kehitystä. Lapsiperheiden palveluissa järjestetään sosiaalihuoltolain mukaisia sosiaalipalveluja lapsiperheille, kuten lapsiperheiden kotipalvelua, perhetyötä, tukisuhdetoimintaa, kasvatus- ja perheneuvolan palveluja sekä muita lapsia ja perheitä tukevia sosiaalihuoltolain palveluja.

Kasvatusta ja perheneuvontaa annetaan lapsen hyvinvoinnin, yksilöllisen kasvun ja myönteisen kehityksen edistämiseksi, vanhemmuuden tukemiseksi sekä lapsiperheiden suoriutumisen ja omien voimavarojen vahvistamiseksi. Kasvatusta ja perheneuvolassa oli vuonna 2020 alle 18-vuotiaista asiakasta 1000 lasta kohden. Asiakasmäärä on vaihdellut vuosittain ja vuoden 2019 asiakasmäärä (36) nousi hieman vuoden 2018 (27) määrästä, mutta vuoden 2020 määrä jäi reilusti alle koko Varsinais-Suomen (66) tai koko maan (71) vertailulukuun verrattuna. Kasvatusta ja perheneuvolapalvelut on Paimion osalta tuotettu Kaarinassa. Vuoden 2021 aikana tulee Paimioon oma perheneuvola, joka palvelee sekä Paimion, että Sauvon lapsiperheitä. Tavoitteena on, että oma perheneuvola onnistuu tavoittamaan ja palvelemaan paimiolaisia perheitä aiempaa paremmin.

Paimion kaupungin perheoikeudelliset palvelut siirtyivät 1.3.2020 lähtien Turun kaupungin tuottamaan maakunnalliseen perheoikeudelliseen yksikköön. Perheoikeudellisiin palveluihin kuuluu lastenvalvojan palvelut eli avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten isyyden selvittämiset sekä erotilanteissa lapsen huoltoon, asumiseen, tapaamisoikeuteen ja elatukseen liittyvien sopimusten vahvistaminen. Turun kaupunki tuottaa perheoikeudelliset palvelut vastuukuntamallilla. Yksikön pysyvät toimipisteet sijaitsevat Turussa, Salossa, Paraisilla ja Laitilassa. Ajanvarauksen lastenvalvojalle voi tehdä haluamalleen toimipisteelle tai vastaanotolle.

Lastensuojelun tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lastensuojelu tukee lapsen vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa järjestämällä perheelle tarvittavia palveluja ja tukitoimia oikea-

aikaisesti. Vuoden 2020 aikana lastensuojeluilmoituksia tehtiin 442, sosiaalihuoltolain mukaisia yhteydenottoja 52 ja ennakkollisia lastensuojeluilmoituksia 5. Lastensuojelun ilmoitusten määrä on lähes sama kuin vuonna 2019 (436 kpl). Lastensuojeluilmoitusten määrä kasvoi selvästi vuonna 2019 verrattuna vuoteen 2018, jolloin lastensuojeluilmoituksia tehtiin 275. Vuonna 2020 niiden lasten osuus, joista lastensuojeluilmoitus on tehty, on 7,8% prosenttia alle 18-vuotiaista paimiolaisista lapsista ja nuorista. Koko maan tasoon verrattuna Paimiossa osuus on hieman pienempi (8,1 %), samoin pienempi verrattuna Varsinais-Suomen osuuteen (9,0 %).

Paimio osallistui vuonna 2019 Turun sosiaalipäivystyksen koordinoimaan seudulliseen Ankkuritoimintaan. Toiminta alkoi vuonna 2019 ja on vuoden 2020 aikana vakiinnutettu osaksi palvelujärjestelmää. Ankkuritoimintaa toteutetaan moniammatillisessa tiimissä, johon kuuluvat asiantuntijat poliisista, sosiaalitoimesta ja terveystoimesta. Ankkuritoiminnan asiakkaita ovat alle 18-vuotiaat nuoret, jotka ovat tehneet rikoksen tai joita epäillään rikoksesta, käyttänyt huumeita ja/tai päihteitä ja/tai tarvitsee moniammatillista tukea elämäntilanteessaan, esim. lähisuhde- tai perheväkivaltatapauksissa. Ankkuritoiminta kohdistuu varhaisessa vaiheessa nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ennalta ehkäisemiseen.

Lastensuojelun avohuollossa olevien lasten osuus on kasvanut Paimiossa vuosittain: vuonna 2017 määrä oli 2,2 %, vuonna 2018 2,8 % ja vuonna 2019 3,7 %. Vuonna 2020 määrä laski hieman, ollen myös pienempi kuin koko maan tasolla (3,8 %) ja Varsinais-Suomessa (4,1 %). Vuoden aikana kiireellisesti sijoitettuna olleiden paimiolaisten lasten osuus koko vastaavan ikäisestä väestöstä on myös kasvanut vuoden aikana (0,7%), ja on korkeampi kuin koko Varsinais-Suomessa (0,5 %) ja koko maan tasolla tarkasteltuna (0,4 %). Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten osuus on Paimiossa 1,4 %, kun Varsinais-Suomessa ja koko maassa lasten osuus on 1,6 %.

Lastenpsykiatrian sekä nuorisopsykiatrian avohoitokäynnit laskivat vuoden 2019 aikana reilusti. Vuoden 2020 aikana nuorisopsykiatrian avohoitokäynnit pysyivät lähes vuoden 2019 tasolla, mutta lastenpsykiatrian avohoitokäynnit nousivat jäaden kuitenkin reilusti vuoden 2018 käynteihin verrattuna. Paimion vertailuluku (274,9) oli suurempi kuin Varsinais-Suomessa (215,3) mutta alle koko maan tason (361,7). Sijoitettuja lapsia ja nuoria oli vuonna 2020 Paimiossa yhteensä 44. Sijoitettujen lasten ja nuorten kokonaismäärä nousi vuodesta 2019. Samalla kasvoi myös huostaanotettujen lasten kokonaismäärä. Huolestuttavaa kehityksessä on myös se, että lapsia ja nuoria jouduttiin sijoittamaan perhehoidon sijaan laitoshoitoon tai vaatimaan laitoshoitoon.

Lastensuojelussa ja lapsiperheiden palveluissa on otettu käyttöön systeminen toimintamalli, joka on tapa organisoida lastensuojelu moniammatilliseksi tiimityöksi. Systeminen ajattelutapa tarkoittaa, että huomio kiinnitetään ihmisten välisiin suhteisiin ja vuorovaikutukseen. Työskentely perustuu kunnioittavaan, dialogiseen ja ratkaisukeskeiseen vuorovaikutukseen, jonka lähtökohtana ovat koko perheen sekä erityisesti lapsen ja nuoren kokemukset. Tavoitteena on konkreettiset pienten askelten suunnitelmat. Systemisen lastensuojelun tiimityöskentelyn ja tiiviin asiakastyön avulla pyritään lapsen ja perheen tilanteen syvällisempään ja yhteiseen ymmärtämiseen, ja sitä

kautta vaikuttavampaan lastensuojelutyöhön. Lisäksi tavoitteena on työntekijöiden osaamisen vahvistaminen ja työhyvinvoinnin lisääntyminen sekä moniammatillisen yhteistyön vahvistuminen.

Lapsiperheiden pienituloisuusaste oli alueen tasoa korkeampi ja maakunnan sekä koko maan tason alapuolella. Pienituloisten perheiden suhteellinen määrä kasvoi. (Lähde: Finlapset huoltajat 2018; Tulonjakotilasto 2017, 2018.)

Nuoret ja nuoret aikuiset

Paimion lukio tarjoaa toisen asteen koulutusta perusopetuksen jälkeen. Opiskelijat ovat pääasiassa paimiolaisia ja sauvolaisia nuoria, mutta joitakin opiskelijoita on muistakin kunnista. Lukion tiloihin saneerattiin vuoden 2020 aikana tilat opiskeluhuoltoa varten. Alkuvuodesta 2021 valmistui lukion auditorio ja sen yhteyteen myös omat tilat lukion opiskelijakunnalle tukemaan nuorten hyvinvointia.

Lukiolla toteutetaan vuosittain Opintokamu -kysely. Kyselyn kautta saatava raportti on lukiolla työkalu, joka auttaa opiskelijoiden hyvinvoinnin seuraamista ja hyvinvointityön suunnittelua. Tulokset ohjaavat suuntaamaan resursseja niihin opiskelijoiden hyvinvointiin liittyviin haasteisiin, jotka erityisesti vaativat huomiota. Edellisen kyselyn tulokset ovat marraskuulta 2020 ja niiden pohjalta lukiolaisillemme kuului seuraavaa:

- 91,4% vastaajista koki olevansa tyytyväisiä valitsemaansa opiskelupaikkaan ja 96,1% uskoi käyvänsä kunnialla lukion loppuun.
- 82,1% koki kuuluvansa omaan kouluyhteisöön ja 15,9% vastaajista kertoi kokevansa itsensä yksinäiseksi koulussa.
- 81,5% vastaajista kertoi suhtautuvansa toiveikkaasti tulevaisuuteen ja 80,8% kertoi olevansa yleensä tyytyväinen elämäänsä.
- 96,7% kertoi kokevansa olonsa turvalliseksi kouluyhteisössä ja 92,1% kertoi ilmapiirin olevan myönteinen opiskeluryhmissä.
- 60,5% kertoi suunnittelevansa omaa ajankäyttöään ja 48,7% kertoi opiskeluun keskittymisen olevan vaikeaa.
- 52,3% koki itsensä ahdistuneeksi tai huolestuneeksi, 58,9% koki itsensä usein uupuneeksi ja 32,5% kertoi tuntevansa itsensä masentuneeksi tai alakuloiseksi.
- 57% koki älylaitteiden häiritsevän keskittymistä opiskeluun ja 41,7% kertoi niiden häiritsevän nukkumista.
- 92,1% koki saavansa riittävästi tukea opiskeluun liittyvissä asioissa ja 83,4% hyvinvointiin liittyvissä asioissa.
- 82,8% kertoi olevansa sitä mieltä, että koulussa opiskelijoiden hyvinvointiin panostetaan riittävästi.
- 97,4% vastaajista kertoi kokevansa opettajien kohtelevan opiskelijoita oikeudenmukaisesti

Lukiolla toteutuu joka vuosi säännöllisesti pienryhmätoiminta stressinhallinta- ja hyvinvointiryhmän- sekä mielialataitoja tukevan ryhmätoiminnan muodossa. Lisäksi erityisesti huomiota on kiinnitetty syksystä 2020 lähtien nuorten ryhmäyttämiseen sekä opiskeluhuollon väen tutuksi tekemiseen opiskeluiden alusta alkaen. Edellisessä Opintokamu -kyselyssä tämä ehkä jo näkyi tuloksissa, koska 97,8% vastanneista lukion ykkösistä oli sitä mieltä, että saa koulusta

riittävästi tukea hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Syksystä 2021 alkaen lukion aloittaville opiskelijoille on räätälöity uudella konseptilla lukio-opintoihin perehdyttävä kurssi, jonka sisällöstä 1/3 on opiskelijahuollon toimijoiden toteuttamaa mielenterveys- ja hyvinvointitaitoja tukevaa sisältöä.

Paimion kaupungin nuorisopalvelut tarjoaa alle 29-vuotiaille lapsille ja nuorille monipuolista, yhteisöllistä ja mielekästä yhdessäoloa erilaisten toimintojen, tekemisen ja kokemisen kautta. Kaupungin tarjoamaa nuorisotoimintaa järjestää kaksi nuoriso-ohjaajaa sekä etsivä nuorisotyöntekijä ja työpajaohjaaja. Nuorisopalveluiden painopistealueina on nuorten aktivoiminen sekä nuorten sosiaalinen vahvistaminen, jossa monialainen yhteistyö ja erilaisten teemallisten tapahtumien merkitys korostuu. Perusnuorisotyö sisältää mm. Nuorisotalo Tillintuvan avointa nuorisotoimintaa yläkouluikäisille, iltapäivänuokkaria 3-6-luokkalaisille, leirejä Karunan Kalliorannassa, retkitoimintaa, teemallisia nuorisotapahtumia, väkkekahviloita, nuorisovaltuustotoimintaa sekä työskentelyä sosiaalisessa mediassa. Tavoitteena on kouluyhteistyön lisääminen entisestään; toimenpiteinä mm. toisen nuoriso-ohjaajan työtilat siirrettiin keväällä 2020 Vistan yläkouluun, etsivä- ja pajatyön järjestämät väkkekahvilat pienluokille sekä Avartti-toiminnan aloittaminen Kriivarin koulussa.

Etsivä nuorisotyö ja nuorten pajatoiminta (NuortenTupa) ovat erityisnuorisotyötä, joiden tarkoituksena on tavoittaa palveluiden ulkopuolelle jääneet 16-29-vuotiaat paimiolaiset ja sauvolaiset nuoret. Oppivelvollisuuslain voimaantulon myötä 1.8.2021 alkaen kohderyhmänä ovat pääasiassa yli 18-vuotiaat, jotka eivät ole enää oppivelvollisia. Etsivän nuorisotyön toimintamalli koostuu yksilö- ja ryhmäohjauksesta, jalkautuvasta työstä, sometyöstä ja yhteistyöstä eri viranomaisten kanssa. NuortenTuvan pajajakson kesto on keskimäärin kuusi kuukautta ja se koostuu kädentaidoista, liikunnasta, kulttuurista ja työhakuun liittyvistä asioista.

Erityisnuorisotyössä tärkeintä on nuoren ja hänen kasvunsa tukeminen. Etsivä nuorisotyöntekijä on vuosittain yhteydessä noin 50-60 paimiolaiseen tai sauvolaiseen nuoreen. Suurin osa nuorista ohjautuu etsivälle nuorisotyöntekijälle 2. asteen koulutuksen kautta, ja yhä useammin nuori hakeutuu palveluiden piiriin itse. Pajatoiminnassa on vuosittain noin 18-20 nuorta. Nuorisopalvelut tekee tiivistä yhteistyötä mm. koulu- ja sosiaalipalveluiden ja kolmannen sektorin kanssa sekä on mukana erilaisissa sivistyspalveluiden yhteistyöhankkeissa. Nuorisopalveluissa monialainen yhteistyö ja ehkäisevä päihdetyö koetaan tärkeiksi toimintamuodoiksi, esimerkkinä mm. katupäivystys Parkki sekä erilaiset teemaviikot kaikenikäisille (mm. vanhemmuuden viikko sekä ehkäisevän päihdetyön viikko) yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden 18-24 -vuotiaiden määrä laski vuonna 2020. Määrä on myös paljon pienempi kuin koko maan ja Varsinais-Suomen tasolla verrattuna.

Kuva 3 Seikkailuleiri Karunan Kalliorannassa

Työikäiset

Alhainen työttömyysprosentti ja kunnan korkea työllisyysaste ovat keskeisiä hyvinvoinnin mittareita ja tärkeitä tekijöitä syrjäytymisen ehkäisyssä sekä kuntalaisten osallisuuden lisäämisessä. Nuorille on tärkeää luoda kannustavia esimerkkejä kouluttautumisen ja työn tekemisen merkityksestä.

Paimion työttömyysaste oli vuoden 2020 lopussa 9,6% (2019 4,4%, 2018 4,4%). Vuoden 2020 työttömyyslukuja leimasi koronaviruksen aiheuttama tuntuva lomautusaalto ja useiden pienyritysten siirtyminen työttömyysturvan piiriin. Paimio on perinteisesti kuulunut omassa maakunnassaan alhaisimpien työttömyysprosenttien kuntiin. Koronaviruksen aiheuttama yhteiskunnan osittainen sulkutila katkaisi työllisyyden hyvän kehityksen.

Paimio oli mukana Turun seudun Työvoima- ja yrityspalveluiden alueellisessa kokeilussa 2017 – 2018 ja Paimio on myös mukana uudessa työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa, joka alkaa 1.3.2021 ja kestää kesäkuun loppuun 2023.

Edelliseen alueelliseen työllisyyskokeiluun osallistumalla saavutettiin Paimiossa nopeasti hyviä tuloksia. Työttömyysprosentti putosi maakunnan keskitasolta maakunnan alhaisimmaksi neljässä kuukaudessa ja pysyi alhaisimpana kokeilun loppuun asti. Pitkäaikaistyöttömyys putosi vuodessa yli 90 prosenttia ja koko työttömyys ensimmäisen 12 kuukauden aikana -32%. Paimion keskimääräinen aktivointiaste oli vuoden 2020 aikana 49,8%, maakunnan keskiarvon ollessa 32,0%.

Uuden kokeilun tavoitteet ovat samalla tasolla, mutta aikataulu tavoitteiden saavuttamiseksi on koronaviruksesta johtuen hyvin epävarma. Pää tavoitteeksi uudelle kokeilulle onkin parempi asettaa pysyvien kunnallisten työvoimapalveluiden rakentaminen koko Suomen kattavaksi palvelujärjestelmäksi. Kunnat työvoimapalveluiden tuottajina ovat luontevia toimijoita, jotka tuntevat alueen olosuhteet, palvelujärjestelmän, yrityskentän sekä ison joukon asiakkaita jo entuudestaan.

Kunnat rahoittavat puolet omien kuntalaistensa työmarkkinatukikuluista sen jälkeen, kun työmarkkinatukipäiviä on kertynyt 300. Kun päivien kertymä ylittää 1000, kunnan maksuosuus on 70 prosenttia. Asiakkaan ollessa työllistymistä edistävän toimenpiteen piirissä, kuntaosuuden maksuvelvollisuus väistyy. Näiden kulujen minimoimisessa Paimion kaupunki on onnistunut hyvin ja on ollut jo vuosien koko maakunnan pienin maksaja, kun maksut suhteutetaan kuntien asukaslukuun. Korkean aktivointiasteen ja alhaisen työttömyysprosentin johdosta Paimion maksamat työmarkkinatuen kuntaosuudet vuonna 2019 olivat asukasta kohden 4,25 euroa, kun maakunnan keskiarvo oli 62 euroa asukasta kohden. Vuonna 2020 Paimion maksut olivat 6,72 euroa ja maakunnan keskimääräiset maksut 71 euroa asukasta kohden.

Paimion kaupunki ei omilla toimillaan voi juurikaan vaikuttaa työvoiman kysyntään, mutta osaavan työvoiman saatavuuteen kaupunki voi jollain tasolla vaikuttaa. Vuonna 2020 aloitettiin yhteistyöneuvottelut Salon Seudun Koulutuskuntayhtymän kanssa alueellisesti toteutettavien

työvoimakoulutusten saamiseksi Paimioon. Koulutusten aloitus tapahtuu vuoden 2021 puolella ja tavoitteena on kolmen eri ammattialan koulutukset.

Päihdehuollon avohoidon palveluja on Paimiolaisille saatavilla terveystieteiden keskuksessa sekä palveluja hankitaan myös ostopalveluina A-klinikalta Salon ja Turun yksiköistä. Päihdehuollon tavoitteena on ehkäistä päihteiden ongelmakäyttöä ja siihen liittyviä sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja. A-klinikan työntekijä on tavattavissa ajanvarauksella Paimion perhe- ja sosiaalipalvelujen tiloissa, joka keskiviikko ja kerran kuukaudessa maanantaisin. Vuoden 2020 kasvaneen kysynnän vuoksi A-klinikan työntekijän käyntejä lisättiin yhdellä vastaanottopäivällä kuukaudessa. Sauvolaisten asiakkaiden palvelut siirrettiin Sauvoon, mikä osaltaan lisäsi aikoja Paimioon. Päihdehuollon avopalveluissa olleiden asiakkaiden määrä nousi vuonna 2019 vuoteen 2018 verrattuna. Avopalveluiden asiakkaiden määrä oli kuitenkin alle koko maan tason, mutta korkeampi kuin muuten Varsinais-Suomessa. Päihdehuollon tarpeen kasvu näkyi myös laitoshoidon kasvussa. Vuonna 2019 päihdehuollon laitoksissa hoidossa olleiden asiakkaiden määrä kasvoi selvästi verrattuna vuoden 2018 määrään. Päihdehuollon laitoksissa olleiden määrä vuonna 2020 on Paimiossa korkeampi kuin koko Suomessa ja Varsinais-Suomessa.

Ikäihmiset

Paimion ikääntyneiden osuus väestöstä on merkittävässä kasvusuunnassa. Tämä tuottaa muutostarpeita ja paineita myös ikääntyneille suunnattuihin palveluihin. Ikääntyneiden kotona asumisen tukeminen ja toimintakyvyn ylläpitäminen ovat kaikkien ikääntyneille suunnattujen palveluiden tavoitteena. Ikääntyneiden tukemisessa tärkein rooli on muilla kuin sosiaali- ja terveystieteiden palveluilla.

Yksinasuvien ikääntyneiden osuus on viime vuosina Paimiossa vähentynyt vaikkakin yksin asuvia on Paimiossa edelleen enemmän kuin Varsinais-Suomessa keskimäärin. Yksin asuminen ei automaattisesti tarkoita sitä, että henkilö olisi yksinäinen, mutta yksin asuminen useammin tai aikaisemmin tarkoittaa palveluiden tarvetta kuin se, että henkilö asuisi toisen kanssa. Paimion-Sauvon kansanterveyskuntayhtymän seniorineuvolapalvelu on tarkoitettu yli 65-vuotiaille paimiolaisille ja sauvolaisille, jotka eivät vielä ole säännöllisen hoidon piirissä. Vuosittain kutsutaan erikseen sinä vuonna 68 vuotta täyttävät henkilöt kohdennetusti. Käynti sisältää ikäryhmätarkastuksen ja ohjausta. Ennalta ehkäisevänä palveluna toteutetaan lisäksi Paimion kaupungin taholta hyvinvointia edistäviä kotikäyntejä kuluvana vuonna 80 vuotta täyttävälle, jotka eivät ole palveluiden piirissä, sekä palveluohjausta ja neuvontaa. Koronapandemian johdosta hyvinvointia edistäviä kotikäyntejä on korvattu hyvinvointikyselyllä, jonka tulosten perusteella voidaan tehdä kohdennettuja kotikäyntejä. Tällä hetkellä kehitetään maakunnallisesti yhteistä hyvinvointikyselyä. Palveluohjausta ja neuvontaa on kehitetty maakunnallisesti vuosina 2017–2018 ja Paimio on mukana keskitetyssä asiakas- ja palveluohjaustoiminnassa.

Yksi tärkeä ennalta ehkäisevä palvelumuoto on ystäväpiiritoiminta. Se perustuu itseohjautuvaan ryhmätoimintaan. Ryhmien käynnistymisessä on mukana ja ryhmien toimintaa tukee kaupungin virikeohjaaja. Ystäväpiiritoiminnassa on seitsemän ryhmää, ja tarvetta on toiminnan laajentamiselle.

Kotihoidon seurantaindikaattori on muuttunut vuoden 2018 jälkeen. Aikaisemmin tilastoitiin säännöllisen kotihoidon piirissä olevien asiakkaiden osuutta yli 75-vuotiaista. Nykyään tilastoidaan kuinka monta prosenttia 75 vuotta täyttäneistä asiakkaista on saanut vuoden aikana säännöllisen kotihoidon palveluita 60-89 käyntiä tai yli 90 käyntiä kuukaudessa. Vuonna 2020 Paimiossa säännöllisen kotihoidon 75 vuotta täyttäneitä asiakkaita, joilla oli 60-89 käyntiä kuukaudessa, oli 21,6 % vastaavanikäisistä asiakkaista. Paimiossa osuus oli suurempi kuin vertailukunnissa. Säännöllisen kotihoidon 75 vuotta täyttäneitä asiakkaita, joilla oli 90 käyntiä kuukaudessa tai enemmän, oli 13,6 % vastaavanikäisistä asiakkaista. Tässä Paimio sijoittui keskitasolle vertailukuntiin nähden, mutta osuus oli pienempi kuin koko maassa tai Varsinais-Suomessa keskimäärin. Molemmat vertailuluvut ovat Paimiossa kasvaneet vuodesta 2019 vuoteen 2020.

Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneiden asiakkaiden osuus jää valtakunnallisesta ja maakunnallisesta keskiarvosta. Vuonna 2020 hieman alle neljä prosenttia 75 vuotta täyttäneistä oli omaishoidon tuen piirissä. Osuus on pysynyt samana edelliseen vuoteen nähden. Omaishoidon tuen myöntämisohteja on uusittu ja kevennetty, ja uusi tukiluokka on lisätty vuonna 2017, mutta tämä ei näy vielä vertailuvuosina eikä edellä mainituilla muutoksilla ole merkittävästi saatu lisättyä omaishoidon tuen saajia. 65 vuotta täyttäneitä omaishoidon tuen saajia on kerrallaan hieman yli 30.

Tehostetun eli ympärivuorokautisen asumispalvelun kattavuus 75 vuotta täyttäneistä on laskenut viime vuosina, mutta edelleen Paimiossa tehostetun asumispalvelun kattavuutta olisi syytä laskea. Laskuun on vaikuttanut se, että ikääntyneen väestön määrän kasvaessa tehostetussa asumispalvelussa olevien määrä ei ole merkittävästi kasvanut vaan pysynyt määrällisesti aikaisemmalla tasolla. Tämä on ollut mahdollista muiden palveluiden kehittämisellä esim. kotihoitoa on tehostettu mm. arkikuntoutuksen myötä ja kuntouttavaa päivätoimintaa on kehitetty edelleen tarpeita vastaavaksi. Ikärakenteen muutos on aiheuttanut myös painetta uusien palvelumuotojen ja asumisen ratkaisujen pohdinnalle ja järjestämiselle, joihin tulevalla valtuustokaudella tulee tehdä ratkaisuja. Pitkäaikainen laitoshoido on Paimiossa loppunut elokuun alussa 2017.

75 vuotta täyttäneiden palvelurakennevertailun rinnalla on vertailtu 80 vuotta täyttäneiden palvelurakenteeseen, koska raskaamman palvelun tarve kasvaa merkittävämmiin vasta 80 ikävuoden jälkeen. 80 vuotta täyttäneistä paimiolaisista 11,6 % on ollut tehostetussa asumispalvelussa vuoden 2019 lopussa. Laskua edelliseen vuoteen on prosentin verran.

3.3 Keskeiset opit ja evästyksiset päättävältä valtuustokaudelta

Kaupungin tuottamat palvelut kuntalaisille parantuivat edellisen valtuustokauden aikana. Henkilöstömäärää lisättiin erityisesti oppilashuoltoon ja elinkeinopalveluihin. Monialainen yhteistyö lisääntyi erilaisten hankkeiden kautta. Kulttuuri- sekä liikuntapalvelut tiivistivät yhteistyötä koulujen kanssa esimerkiksi järjestämällä kaikille alakoululaisille yhdenvertaiset mahdollisuudet laadukkaaseen uinninopetukseen. Työvoima- ja yrityspalvelut toteuttivat useita yhteisiä projekteja, joilla alueen yritysten työvoima- ja koulutustarpeisiin pystyttiin matalalla kynnyksellä vastaamaan.

Kirjaston toimintaedellytykset paranivat omatoimikirjaston myötä, ja myös asiakaskäynnit sekä lainaukset lisääntyivät. Kirjastoaineistojen varausmaksut poistuivat. Tällä muutoksella tarjottiin kaupunkilaisille tasa-arvoiset mahdollisuudet käyttää monipuolisesti kirjaston palveluita.

Asukkaiden kuuleminen ja ottaminen mukaan päätöksentekoon mahdollistui erilaisten kyselyiden kautta. Kuluneen valtuustokauden aikana erityisesti työskentely verkossa lisääntyi, kuten digitaaliset palvelut perusterveydenhuollossa sekä sähköiset lomakkeet sosiaalityössä. Asiakasraadin toiminta alkoi kansanterveyskuntayhtymässä.

Yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa tehostettiin ja käynnistettiin järjestöfoorumi sekä säännöllisesti kokoontuva järjestöparlamentti. Tavoitteena oli järjestää kaupunkilaisille harrastemessut Jokipuistoon, mutta koronavirusepidemiasta johtuen messuja ei voitu toteuttaa. Järjestöille avautui myös mahdollisuus hakea hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tukirahaa hyte-toiminnalle ja täten edistää kaupunkilaisten osallisuutta, terveyttä ja hyvinvointia.

Vaikka paljon hyvää on saatu aikaiseksi edellisen valtuustokauden aikana, vaaditaan jatkossakin toimenpiteitä kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä. Matalan kynnyksen palveluita on jatkossakin syytä kehittää monialaisesti, kuten esimerkiksi mielenterveys- ja päihdepalveluita sekä Arkeen Voimaa –toimintamallia.

Tehostamista kaivataan sekä kunnan sisäiseen että ulkoiseen viestintään. Jotta kaikki kuntalaiset voitaisiin ottaa riittävän hyvin huomioon, vaaditaan selkokielistä ja monikanavaista viestintää kaupungin tuottamista palveluista. Haasteena on, että kaupungin resurssit viestintään eivät ole riittävän hyvät ja siihen kaivattaisiin jatkossa lisäresursseja.

Alkavan valtuustokauden 2021-2025 aikana pitäisi vielä enemmän osallistaa kaupunkilaisia päätöksentekoon kyselyiden tai asiakasraatien kautta. Tavoitteena on kehittää yhteistyötä koulujen ja lukion vanhempainyhdistysten, päiväkotien vanhempainyhteisöjen kuin myös järjestöjen ja neuvostojen kanssa.

Resurssit toiminnan laadun arviointiin ja seurantaan ovat niukat. Toimintojen johtaminen perustuu säännölliseen arviointiin, mutta johdon resurssit menevät arjen ylläpitoon. Laadukas ja

suunnitelmallinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ (hyte-työ) kunnassa vaatii aikaa sekä ymmärrystä siitä, että hyte-työ kuuluu kaikille kaupungin työntekijöille ja toimialoille.

Edellisen valtuustokauden onnistumiset:

- Yhteistyö on lisääntynyt entisestään erilaisten hankkeiden kautta.
- Uudet toimintatavat ja menetelmät, kuten työskentely verkossa.
- Oppilashuollon henkilöstömäärä on lisääntynyt.
- Ikääntyneiden asumisen kehittämistarpeet on otettu paremmin huomioon.
- Ikääntyneiden vapaaehtoistyötä on kehitetty merkittävästi koulutusten ja ystäväpiiritoiminnan myötä
- Kotihoidossa arkikuntoutustoiminta alkoi ja vakiintui toimintakäytännöksi
- Nuorisopalvelut sekä kirjasto- ja kulttuuripalvelut ovat tiivistäneet yhteistyötä koulujen kanssa
- Liikuntapalvelut mahdollistaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet oppia uimaan
- Asiakaskyselyiden kautta kuntalaisilla on paremmat mahdollisuudet päästä vaikuttamaan heitä koskeviin palveluihin ja päätöksentekoon (liikunta- ja päihdekyselyt)
- Kirjastoaineiston varausmaksut poistuivat, parempaa palvelua kaikille kaupunkilaisille
- Kirjaston sähköisten aineistojen tarjontaa kehitetty; tullut tarpeeseen erityisesti korona-aikaan
- Kirjaston toimintaedellytykset parantuneet; henkilöstölisäys, omatoimikirjasto, yhteistyö lisääntynyt
- Digitaaliset palvelut perusterveydenhuollossa
- Lasten ja nuorten hyvinvointiin on panostettu mm. psykiatrisen sairaanhoitajan palkkaamisella koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon
- Järjestöfoorum ja -parlamentin toiminnan käynnistäminen
- Sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan myöntämä taloudellinen hyte-tuki järjestöille uutena toimintamuotona
- Perheneuvolatoiminnan suunnittelu aloitettu Paimion, Sauvon ja kansanterveyskuntayhtymän yhteistyönä

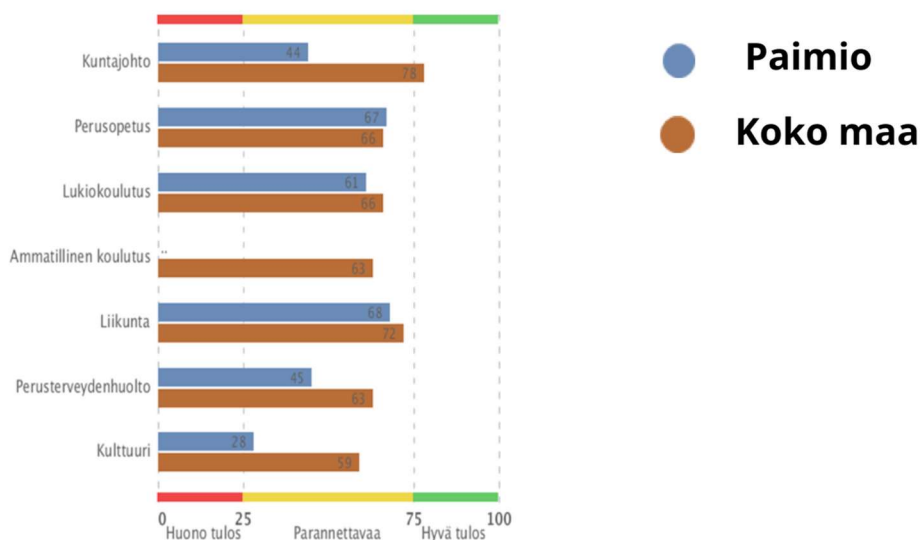
Missä on vielä parantamisenvaraa seuraavalle valtuustokaudelle;

- Panostus vielä enemmän ennaltaehkäisevään työhön
- Ennakkovaikutusten arviointi työkaluksi päätöksentekoon
- Peruskoulujen ja lukion vanhempainyhdistysten sekä päiväkotien vanhempaintoimikuntien kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen ja tiivistäminen
- Tiedotus ymmärrettävässä ja tavoitettavassa muodossa
- Mielenterveys- ja päihdepalveluiden ja matalan kynnyksen palveluiden kehittäminen
- Resurssit toiminnan laadun arviointiin ja seurantaan ovat niukat
- Kaupunkiorganisaation sisäisen ja ulkoisen viestinnän parantaminen
- Asukkaiden osallistaminen; järjestöt ym. vielä enemmän mukaan yhteistyöhön

Paimion TEAviisarin 2020 keskeisemmät vahvuudet ja kehittämiskohteet

TEAviisari on terveydenedistämiseksi kuvaava mittari kuntien käyttöön (www.teaviisari.fi). Se kuvaa kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Paimiossa parhaimmat tulokset saivat perusopetus, lukiokoulutus sekä liikunta. Paimion perusopetus on koko maahan verrattuna paremmalla tasolla. Kehitettävää on erityisesti kulttuurin, kuntajohdon ja perusterveydenhuollon edistämistoimissa. Kehitettävää on erityisesti kaupungin sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä, kaupunkilaisten osallisuuden parantamisessa sekä asukkaiden aktiivisuuden ja osallisuuden seurannassa.

Kaikki sektorit : 2020

4 Osa II tulevan valtuustokauden suunnittelu

4.1 Hyvinvoinnin edistämistä tukevat ohjelmat ja suunnitelmat

Paimiolaisten terveyttä ja hyvinvointia edistävät suunnitelmat ovat seuraavat:

- [Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2014 - 2017](#) > olemassa suunnitelma vuosille 2019 - 2022 !
- [Paimion jalankulun ja pyöräilyn edistämisohjelma 2021-2026](#)
- [Paimion kaupungin strategia 2018-2022](#)
- [Varsinais-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelma, päivitys vuosille 2019-2020](#) , voimassaoloaikaa on jatkettu vuoden 2022 loppuun
- [Paimion kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma](#) , hyväksytty vuonna 2019
- [Kaksivuotisen esiopetuskokeilun opetussuunnitelma 2021-2024](#), hyväksytty toukokuussa 2021
- [Paimion kaupungin esiopetussuunnitelma 2016](#) > hyväksytty vuonna 2016.
- 2-vuotisen esiopetuksen kokeilu vuonna 2021 viisi vuotta täyttävillä lapsilla käynnistyy 1.8.2021 ja tämän opetussuunnitelma hyväksytään toukokuussa 2021.
- [Paimion kaupungin ja Sauvon kunnan vuosiluokkien 1-9 opetussuunnitelma](#), hyväksytty vuonna 2016, täydennyksiä tehty keväällä 2021.
- [Lukion uusi opetussuunnitelma 2021](#) , hyväksytty toukokuussa 2021:
- [Paimion ja Sauvon opiskeluhoitosuunnitelma 2018 - 2021](#) , hyväksytty vuonna 2018. Tullaan päivittämään syksyn 2021 aikana
- [Paimion ja Sauvon esi- ja perusopetuksen sekä Paimion lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma](#), hyväksytty vuonna 2020.
- Paimion koulujen ja varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn toimintamalli
- [Paimion kaupungin ympäristöohjelma 2019-2022](#)
- [Paimion kaupungin maapoliittinen ohjelma 2019-2021](#)

Paimion kaupungin hyvinvoinnin edistämiseen liittyvät työryhmät:

- - HYTE-ohjausryhmä
- - Paimion ja Sauvon ehkäisevän päihdetyön ryhmä
- - Paimion ja Sauvon lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä
- - Paimion ja Sauvon nuorisolain mukainen ohjaus- ja palveluverkosto
- - Paimion ja Sauvon opiskeluhoitojen ohjausryhmä
- - Paimion kestävän ja turvallisen liikkumisen työryhmä
- - nuorisovaltuusto
- - vanhusneuvosto
- - vammaisneuvosto
- - seuraparlamentti
- - järjestöparlamentti
- - koulujen oppilaskunnat ja lukion opiskelijakunta

5 Hyvinvointisuunnitelma

Hyvinvointisuunnitelman painopistealueina ovat:

1. Lapset ja nuoret sekä lapsiperheet
2. Ikääntyneet
3. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
4. Elinvoimapalvelut

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden tukemisessa painopisteenä on ennaltaehkäisevän toiminnan vahvistaminen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
1. Ennalta ehkäisevän työn lisääminen varhaiskasvatuksessa ja koulussa	Riskiperheiden löytäminen varhaiskasvatuksessa, puheeksi otto	koulutus, moniammatillinen yhteistyö	Vanhemmuuden tukemisen toimintamallit, puheeksi ottomenetelmät, Pyydä apua kuuntelemisen -malli
	Koulukuraattorit ja psykologit osana esiopetuksen yhteisöllistä oppilashuoltotyötä	Riittävät koulupsykologi ja koulukuraattori resurssit	Yhteisöllisissä oppilashuoltoryhmissä käydyt arviointikeskustelut ja asiakaspalaute
2. Vahvistetaan tukitoimia vanhempien kasvatustehtävään	Annettu suositus lasten ja nuorten kotiintuloajoista, tiedotetaan huoltajia	Nykyiset resurssit	Suosituksen vaikutusten arviointi nuorisovaltuustossa
	Sähköisten yhteydenottojen kehittäminen: - Chat -palvelu, sähköinen lomakkeisto, Pyydä Apua –napin käyttö		Sähköisten yhteydenottojen määrän kehitys Chat –palvelu käytössä (varhaiskavatus). Sähköiset lomakkeet käytössä ja käyttö lisääntyy. Pyydä apua –napin kautta yhteydenottojen määrä kasvaa.

			(Vastuutahot; Tietohallinto ja Sosiaalipalvelut)
	Ehkäisevän päihdetyön lisääminen. Henkilöstön kouluttaminen varhaisen tunnistamisen ja tuen menetelmiin - tiedotus, valistus ja neuvonta.	Ehkäisevän päihdetyön ryhmä	Ehkäisevän päihdetyön ryhmä järjestää vuosittain päihdetyöhön liittyvää tiedotus-/valistustilaisuuden lapsille/nuorille. Järjestettyjen koulutusten määrä.
4. Kunnan sisäisten hallinnonalojen yhteistyön syventäminen	Työparitoiminnan kehittäminen yli hallinnonrajojen	Nykyiset resurssit (kaikki vastuutahot)	Työparitoiminnan kuvaus
	Yhteisten toimintamallien ja periaatteiden kehittäminen	Nykyiset resurssit (kaikki vastuutahot)	Arviointi ja kehittäminen yhteisissä kehittämissäpäivissä
	yhteistyöryhmien muodostaminen eri aiheisiin liittyen	Nykyiset resurssit (Sosiaalipalvelut, Koulupalvelut)	Toimivat yhteistyöryhmät
5. Yhteistyö muiden julkisten palveluntuottajien ja kolmannen sektorin kanssa vahvistuu	Edullisten harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen ja harrastusten pariin kannustaminen (PaHaMa-hanke)	Nykyiset resurssit (Nuorisopalvelut, Koulutoimi, Liikuntatoimi, Kolmassektori)	
	Pienryhmätoiminta jatkuu (3. sektori, oppilashuolto, nuorisopalvelut)	Nykyiset resurssit (Oppilashuolto, nuorisotyö, Sosiaalipalvelut, Koulutoimi, Kolmas sektori)	
6. Lasten ja nuorten osallisuuden lisääminen	Nuorten ääni kuuluviin, eri työryhmiin osallistuminen (monialainen työryhmä).	Nykyiset resurssit (Koulutoimi Nuorisovaltuusto)	työsuunnitelmien arviointi, kouluterveyskyselyn tulokset.
7. Sosiaalinen vahvistaminen, mielenterveyden tukeminen ja yksinäisyyden torjuminen	Palveluohjauksen vahvistaminen. Palveluohjaus voi toteutua myös ilman ajanvarausta ja voi tapahtua missä vaan. Edellyttää prosessien kehittämistä. Helppo tavoitettavuus.	Nykyiset resurssit (Sosiaalipalvelut), chat palvelu.	Palveluohjauksen yhteydenottojen määrä

Moniammatillisen yhteistyön ja toiminnan hyödyntäminen - Vanhemmuuden valmennus, Perhearjen youtube - Hyvinvointivälkkä	Nykyiset resurssit (kulttuuri ja vapaa-aikatoimi)	Katsojaluvut Hyvinvointivälkkien määrä, oppilaspalaute välkkätoiminnasta
Vanhemmuuden viikon kehittäminen (pienille lapsille, vanhemmat ja lapset yhdessä esim. leikkien opastus)	Nykyiset resurssit (Koulutoimi, MLL, srk, 4 H)	toiveet toiminnan kehittämisestä
Ruutuajan vähentäminen esim. Isien ja lapsien kerho, Peuhiksen laajentaminen	Nykyiset resurssit (Nuorisopalvelut, MLL, Liikuntatoimi)	
Perheiden ja vanhempien verkostoituminen - Koulutulokkaiden vanhempainillat toiminnallisiksi, vanhempia osallistaviksi	vanhempainillat, toiminnalliset menetelmät (Koulutoimi, Varhaiskasvatus)	Osallistujamäärät, vanhempien verkostot/ vanhempainyhdistysten toiminta
Parkki-toiminta jatkuu Paimiossa	Toimintaan tarvitaan lisää vapaaehtoisia (Nuorisopalvelut)	

Ikääntyneen ihmisen turvallisen ja mielekkään elämän vahvistaminen toimintakyvystä riippumatta

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Mielekäs tekeminen sekä sosiaalisuuden ja aktiivisuuden mahdollistaminen	Aktivointi-/markkinointitapahtumat paikoissa, joissa ikääntyvät muutenkin käyvät	Nykyiset resurssit	Tapahtumien määrä
	Vapaaehtoistyön laajentaminen	Vapaaehtoistyön koordinointiin tarvitaan henkilö sote-uudistuksen jälkeenkin	Vapaaehtoistyöhön osallistuvien määrä
	Ystäväpiiritoiminnan ja muistiryhmän jatkaminen	Pysyvämmät toimintatilat ystäväpiirille	Ystäväpiiriryhmien määrä

	Starttipaketti eläkkeelle siirtyessä tai Paimioon muuttaessa	Ikääntyneille kohdennettu tervetulokirje	Lähetetyt kirjeet uusille asukkaille
	Digitaitojen lisääminen	Digikummitoiminta	Digikummien määrä
Turvallinen asuminen	Ikääntyneiden asumisen kehittämissuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen	Ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelman hanke 2021 - 2022. Hanketyöntekijä marraskuun 2022 loppuun asti.	Suunnitelma valmis (ml. teknologiasuunnitelma). Uuden asumisyksikön suunnittelu ja rakentaminen yhteistyössä Paimion palvelukeskussäätiön kanssa edistyy.
	Ikääntymiseen varautuminen asumisessa. Ohjataan kuntalaisia varautumisessa ja hyödyntämään olemassaolevia palveluita esim. korjausneuvonta.	Hanketyöntekijä marraskuun 2022 loppuun asti.	Tapahtumien ja kontaktien määrä.
Kehitetään palveluohjauksen monimuotoisuutta	Maakunnallinen keskitetty asiakas- ja palveluohjaus. Kuntalaisten ohjaus käyttämään palvelua.	Asiakasneuvonta keskitetään maakunnallisesti Turkuun.	Käyttäjien määrä
Mielenterveys- ja päihdeosaamisen vahvistaminen	Ammattilaisten osaamisen lisääminen esim. kotihoidossa	Henkilöstön täydennyskoulutus	Täydennyskoulutettujen määrä

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen eri hallintokunnissa läpi elämänkaaren. Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen on kokonaisvaltaista yhteistyötä kaupungin sekä kolmannen sektorin kesken.

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen eri hallintokunnissa läpi elämänkaaren	Terveysliikuntamahdollisuuksien, lähiliikuntapaikkojen, kulttuurireittien sekä lähipalveluiden ylläpitäminen ja kehittäminen Asukkaiden tuottama kaupunkitaide Liikunnan ja kulttuurin lähipalvelut, kuten parvekejumpat ja -konsertit, leikkipuistojumpat ja -muskarit Vastuutaho: Liikunta- ja kulttuuripalvelut ja infrapalvelut	Nykyiset resurssit	Asiakastyytyväisyys Kaupunkiviihtyvyys ja turvallisuus

	Kirjaston yhteistyön lisääminen vanhuspalveluiden ja eläkeläisjärjestöjen kanssa. Kirjavinkkaukset Kirjakassipalvelu Vastuutaho: Kirjasto	Nykyiset resurssit	Asiakastyytyväisyys Uudet palveluiden käyttäjät
	Vahvempi yhteistyö 3.sektorin kanssa Harrastemessujen juurruttaminen joka vuotiseksi tapahtumaksi. Yhteisöllisyyden parantaminen. Järjestötilan hyödyntäminen ja markkinointi Vastuutaho: Sivistys- ja vapaa-aikapalvelut	Taloudellinen resurssi	Tapahtuman toteutuminen Asiakastyytyväisyys ja asiakaspalaute
	Houkutin-kortin laajentaminen kulttuuripalveluihin Vastuutaho: Hyte-, liikunta- ja kulttuuripalvelut		Asiakastyytyväisyys ja korttien määrän lisääntyminen
	Mielen hyvinvoinnin tukeminen koko elämänkaaressa. Hyvinvointi-illat Yksinäisyyden tukeminen Osallisuuden lisääminen Kansalaistaitojen vahvistaminen Vastuutaho: Sivistyspalvelut	Nykyiset resurssit	Asiakastyytyväisyys
	Kansalaisten digitaitojen parantaminen. Vastuutaho: Paimion opisto ja kirjasto	Nykyiset resurssit	Asiakastyytyväisyys
	Arkeen Voimaa -toimintamallin juurruttaminen	Nykyiset resurssit	Järjestettyjen ryhmien määrä Elämänlaatumittarit sekä kyselyt ennen ja jälkeen ryhmän.
Vapaaehtoistoiminnan ja osallisuuden kehittäminen	Vapaaehtoistoiminnan vahvistaminen ja uusien vapaaehtoisten rekrytointi Vapaaehtoisten jaksamisen tukeminen ja huomioiminen	Vaatii jonkun verran lisää resurssia	Kuntalaistyytyväisyys ja laajennetut toiminnan kehittäminen Vapaaehtoisten määrä

	Digikummi ja kulttuurikummitoiminta Vastuutaho: Sivistys- ja vapaa-aikapalvelut		
	Asiakasraadin käyttöönotto Osallisuuden lisääminen Vastuutaho: Sivistys- ja vapaa-aikapalvelut	Vaatii lisäresurssia	Asiakasraadin toteutuminen, kokoontumiskerrat ja vaikuttavuus
Uusien kuntalaisten huomioiminen	Tervetuloa Paimioon -paketin kehittäminen Tutustumiskierrokset Vastuutaho: Hyte-ohjausryhmä	Nykyiset resurssit	Asiakastyytyväisyys

Elinvoimapalvelut

Elinvoiman edistäminen työllisyyttä, palveluja ja työssäjaksamista kehittämällä kaikkien kuntalaisten hyväksi.

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Alhainen työttömyysaste	Työllisyyden kuntakokeilun avulla kehitetään työnhakijoille ja yrityksille tarjottavia palveluja asiakaslähtöisesti. Valmistaudutaan ottamaan toimintatavaksi Pohjoismainen työvoimapalvelumalli vuonna 2022. Vastuutaho: Työvoimapalvelut.	Nykyiset kuntaresurssit ja valtiolta siirtyvä te-resurssi.	Työttömyysaste.
Työllistymistä tukevat palvelut	Tarjota omassa kunnassa hyvät palvelut työnhakijoiden käyttöön. Huolehditaan, että palvelut ovat helposti saavutettavia ja monipuolisia. Palvellaan yrityksiä työvoimakoulutusten ja täsmärekrytointien avulla. Vastuutaho: Työvoimapalvelut.	Nykyiset kuntaresurssit ja valtiolta siirtyvä te-resurssi.	Työttömyyden kesto kuukausina. Aktivointiaste.

Paimiossa on paljon yksinyrittäjiä ja pienyrittäjiä. He ovat usein yksin ongelmiensa kanssa. Tämä synnyttää pitkäkestoista voimakasta henkistä painetta, stressiä. Haluamme helpottaa ja purkaa stressitiloja rakentamalla kohderyhmälle vertaistukiverkon. Käytännön toimenä tavoitteena on yrittäjien jaksamiseen liittyvien sparrausryhmien jatkokehittäminen	Kerätään palautteet vuoden 2021 sparrausryhmien kokemuksista. Tehdään tarvittavat muutokset Tutkitaan onko kiinnostusta uusiin sparrausryhmiin Käynnistetään seuraavat sparrausryhmät Vastuu: Elinkeinojohtaja	Elinkeinojohtaja Yrittäjähdistyksen hallitus	Yrittäjien kokemuspalaute ryhmistä =laatu Ryhmien herättämä kiinnostus =ryhmien määrä
Yrittäjillä on usein hyvä osaaminen liiketoiminnan fokuksessa olevasta substanssista, mutta yrityksen pyörittämiseen liittyvä osaaminen voi olla puutteellista. Tämä aiheuttaa yrittäjille stressiä ja pahimmassa tapauksessa yritystoiminta vaarantuu, jolloin koko yrittäjän perheen hyvinvointi on kriisissä. Tavoite: Yrittäjien liiketoimintaosaamisen kehittäminen koulutuksien ja henkilökohtaisten sparrausten avulla.	Yhteistyösopimuksen vahvistaminen koulutus kustannuksista Paimion Yrittäjät Ry:n kanssa Koulutusten vuosittaisen määrän arvioiminen Kysely yrittäjiltä osaamisen puutteista Koulutuksen järjestäminen joko omana koulutuksena (henkilökohtainen sparraus) tai ostopalveluna Vastuu: Elinkeinojohtaja	Elinkeinojohtaja Yrittäjähdistyksen hallitus	Koulutuksiin osallistuneiden määrä / koulutus Osallistujien palautteet koulutusten hyödyllisyydestä

6. Osa III valtuustokäsittely